

P.S. Я навчу тебе знову...
Ксана Рейлі

Я була щасливою, поки доля не втрутилась у моє життя. Одного жахливого дня вона забрала всіх, кого я найбільше любила. Разом з ними я втратила і сенс свого існування. Розбита, зневірена, самотня, я не розрізняла дні, тижні та місяці. Тієї миті, коли я майже розучилася чекати на щось хороше, з'явився він. Той, хто простягнув мені записку з такими простими, але потрібними словами. Кажуть, випадкові зустрічі ламають долі. Та іноді випадковості стають нашою долею. Ким він стане для мене?..

Ксана Рейлі

P. S. Я навчу тебе знову

© Сидорак О. Я., 2021

© DepositPhotos.com / Wave-breakmedia, обкладинка, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою і художнє оформлення, 2021

* * *

Пролог

Час не лікує, не дає забути Все те, що більш не повернеться. Ці спогади вбивають та ламають люто, Коли ж та доля мені усміхнеться? Я пам'ятаю кожную ту розмову, Та як тепер без тебе важко жити, Але я вірю, що навчить мене хтось знову Сподіватись, вірити, любити...

Чи бували у вас такі миттєвості, коли здавалося, що саме зараз ви найщасливіша людина

на всій планеті? Я завжди жила в любові своїх батьків. Єдина донька, яка ніколи не сперечалася й завжди прислухалася. У мене настільки близькі взаємини з матір'ю, що тепер вона – моя найліпша подруга, і єдина теж. Так, я дуже прив'язана до своїх батьків і навіть не уявляла свого майбутнього за межами нашої квартири, доки не з'явився він...

Я познайомилася з Олегом на першому курсі університету. Це було кохання з першого погляду, від якого я втратила голову. Мене не хвилювали навчання й думка батьків, єдине, що мало значення, – він. Дивно, але коли я вперше його побачила, то щось невідоме наче вдарило мене в самісіньке серце. Олег для мене став усім, тому вже за рік ми вирішили жити разом.

Залишати батьків було дуже важко, але мені, тоді ще дев'ятнадцятирічній дівчині, хотілося самостійного життя без їхньої опіки. Спочатку було складно через мою велику прив'язаність, але Олег якимось чином став для мене найважливішою людиною.

Учора я нарешті склала свій останній екзамен із цієї сесії, а хлопець чомусь вирішив, що це варто відсвяткувати. Я думала, що ми лише вдвох погуляємо містом чи, може, сходимо разом у кіно, але він повідомив, що сьогодні в нас буде сімейна вечеря.

– Марто, я зараз заберу твоїх батьків і привезу сюди, а ти поки побудь тут, гаразд? Тим паче мої мама з татом теж уже скоро будуть, – сказав Олег, коли я поралася на кухні.

– Слухай, а може, не варто влаштовувати цю родинну вечерю? У нас же не якесь свято чи річниця. Це ж просто кінець ще одного семестру, – заперечила я й подивилася в його бездонні сині очі, які зачарували мене з першого ж дня.

– Ти вже така доросла. – Він підійшов до мене впритул із широкою усмішкою на вустах. – Ще лише рік, і ти отримаєш диплом бакалавра, і час уже й про сім'ю подумати.

– Яку ще сім'ю? – засміялася я.

– Нашу. – Хлопець заправив пасмо мого світлого волосся мені за вухо й подивився просто в очі. – Сьогодні ввечері чекай на сюрприз.

– Ей, я ж не люблю сюрпризи!

– Цей тобі сподобається, навіть дуже. – Олег швидко поцілував мене в губи. – Я вже давно мав їхати, а ти мене заговорила.

– Можна я з тобою поїду? – запитала я, поклавши свої руки йому на шию.

– А хто зустрине моїх батьків? – він примружив очі. – Та й узагалі, у мене дуже серйозна розмова до твого батька, яку тобі не можна чути.

– Яка ще розмова? – здивувалася я й подивилася на нього великими очима.

– Дізнаєшся потім. – Він знову поцілував мене, а я відповіла йому зі всією любов'ю. – Я тебе не просто кохаю, а обожнюю.

– Іди вже! – з усмішкою сказала я й легенько вдарила його по плечі.

– Ей, а ти хіба не скажеш, що теж мене кохаєш? – Хлопець удав, що образився.

– Скажу лише після твого сюрпризу, – відповіла я, склавши руки на грудях.

– От же ж уперта! – крикнув Олег і попрямував до коридору.

– За це ти мене й любиш! – з усмішкою крикнула йому я.

Цікаво, чи так буде завжди? За весь час, що ми разом, у нас була лише одна серйозна сварка, яка завершилася примиренням і справжнім щастям. Хай там що, але наше кохання таке сильне, що переможе все, я знаю. Певна, що більше ніколи й нікого не зможу покохати так, як Олега. Мое серце належить лише йому...

Уже за пів години на порозі з'явилися Олегові батьки. У нас були непогані стосунки, хоча його мама й не дуже любила мене. Діна Василівна завжди була милою зі мною в присутності Олега. Коли ж його не було поряд, вона намагалася образити мене будь-яким чином.

– Привіт, Марточко! – усміхнулася вона й узялася мене обіймати.

Акторка вона пречудова, і я вкотре переконалася в її здібностях. Петро Миколайович схвально подивився на свою дружину, а потім обійняв мене й поцілував у щок. Він був дуже доброю людиною, і я дійсно полюбила його.

– А де Олежик? – запитала жінка й безцеремонно пішла на кухню.

– Він поїхав забрати моїх батьків, – відповіла я, спробувавши усміхнутися. – Вони вже скоро будуть.

– А твої батьки не могли на таксі приїхати? – поцікавилася вона й сіла за стіл.

– Олег хотів про щось із ними поговорити. – Я взялася розкладати тарілки. – Сказав, що це щось серйозне, але не уточнив, що саме.

– Ти бачила, яка на вулиці погода? – Вона подивилася на мене своїми ясними, як літне

небо, очима. – Дощ весь день, а ти так просто відпустила його? Невже твої батьки такі бідні, що навіть не знайшли грошей на таксі?

– У них є гроші, – тихо відповіла я й засоромлено відвела погляд.

Для цієї жінки гроші були найважливішою річчю на світі, тому вона завжди вважала мене нерівнею для свого сина. Так, мої батьки не були багатими, адже вони звичайні робітники. Мама – бібліотекар, тато – електрик. Вони мріяли, щоб я стала психологом, тому про іншу професію я навіть не замислювалася.

– Може, ти вже нарешті підеш кудись на роботу, а не сидітимеш на шиї в мого сина?

– Ви ж знаєте, що Олег цього не хоче.

– Так, Діно, облиш! – звернувся до дружини Петро Миколайович. – Нас запросили на вечерю, а ти прийшла й бурчиш чогось.

– Я бурчу? Я? – Вона розлючено подивилася на нього. – Я дбаю про свого сина, а ти навіть не помічаєш, що його використовують.

– Досить! – Він глянув на неї такими очима, що вона відразу ж замовкла.

Щоб хоч якось виправити цю напружену ситуацію, я вирішила приготувати всім чай. Минуло вже більше години відтоді, як Олег поїхав по моїх батьків. Я телефонувала йому, але його не було на зв'язку. Те саме з батьками. Я хвилювалася й навіть почала нервово терти руки. Що ж це таке? Олегова мама встала зі стільця й заходила колами кімнатою.

– Ну й де вони? – Вона подивилася на мене, та я лише знизала плечима.

– Мали б уже бути, але, може, щось сталося... – почала я.

– Щось сталося? – крикнула жінка й подивилася на мене. – Що ти таке говориш? Дурепа.

– Я не маю на увазі...

– Мені байдуже! Сподіваюся, що колись мій син отямиться й побачить, яка ти насправді.

Вона люто поглянула на мене, та я не відступала. Ми вели неприховану війну очима, бо я не збиралася через неї втрачати своє щастя. Цю зорову баталію перервав телефонний дзвінок. Петро Миколайович прийняв виклик, потім повільно підвівся й почав уважно слухати. Від емоцій, які відобразилися на його обличчі, мені стало страшно. Я теж підвелася та схвильовано подивилася на нього.

– Що? – крикнув чоловік і прикрив рота рукою. – Ти впевнений, що це його автомобіль? Із ними все добре?

Я зрозуміла: сталося щось погане. Серце ледь не вистрибувало з грудей від хвилювання. Боюся... Страшенно боюся за нього.

– Що таке? – Олегова мама підійшла до свого чоловіка.

– На перехресті неподалік звідси сталася аварія. Схоже, це автомобіль нашого сина, і... – він подивився на мене, – твоя мама, на жаль...

– Що? – тихо запитала я й підійшла до нього.

– Вона померла на місці, – сказав чоловік і поклав руку мені на плече. – Твого батька й Олега зараз везуть у лікарню. Стан критичний, але надія...

– Це неправда! – не повірила я й захитала головою. – Не може бути. Це... Ні... Неправда...

– Марто, я розумію, тобі важко, але нам варто поїхати в лікарню. – Він обійняв мене, і я заплакала, уткнувшись обличчям у його плече.

Як же так? Моя мама, моя люба матуся померла. Хіба може бути ще жахливіше? А батько? Господи... А Олег? Усвідомлення того, що їхнє життя під загрозою, пройняло мене, наче струм.

– Мій синочок? – заридала Діна Василівна. – Чого ти стоїш? Поїхали в лікарню!

Ми їхали дуже швидко. Я ніяк не могла заспокоїтись. Подивилася в небо, коли вийшла з автомобіля, але все застинали сльози.

– Не забирай їх, прошу, – прошепотіла я й побігла в лікарню.

Я не могла усвідомити, що моя мама померла. Кляті сльози душили, але була віра, що тато й Олег виживуть. Вони повинні жити, адже я не зможу без них. Я просто помру... Олегова мама ридала в кріслі в залі очікування, а Петро Миколайович намагався заспокоїти її. У мене ж не було ніякої підтримки, та й не буде ніколи, адже мами вже нема. Я більше не могла й не хотіла плакати, але розридалася ще дужче, коли з реанімації вийшов лікар і мовив: «Мені шкода».

Я втратила всіх... В один клятий день у мене не залишилося нікого. Я схопилася руками за голову й упала на підлогу в порожньому коридорі лікарні. Дуже вдарилася колінами, але мені було байдуже. Душа боліла в тисячу разів дужче, ніж тіло. Біль кравав серце, різав

тупим ножем душу й катував спогадами. І тепер... Тепер я приречена на вічні страждання, бо така рана не гоїться. Вона з кожним днем більшає, і ти стаєш неживою, бездушною, бракованою.

– Це неправда! – кричала я крізь ридання. – Неправда! Ні! Ні! Будь ласка, не забирай їх! За що? Що я зробила, що ти забираєш їх у мене? Чому не я?.. Чому ти не забрав мене?!

Я рвала на собі волосся, била кулаками об підлогу й ридала, а потім... Потім мене спробували забрати, але я пручалася, кричала, штовхалася, бо мені треба було до нього. Мені треба було побачити його сині очі, почути його голос, востаннє сказати, що я кохаю його...

Розділ 1

Рік і чотири місяці потому

Я стояла у ванній кімнаті та вдивлялася у своє обличчя в дзеркалі. Чи готова я повернутися до нормального життя? За цей рік я надто схудла й мала жахливий вигляд. Синці під очима, тьмяне волосся, червоні від постійних сліз очі. Цікаво, чи покохав би Олег таку дівчину? Напевно, він навіть не глянув би на мене. Весь рік я була в розпачі й не бачила сенсу у своєму існуванні, не розуміла, для чого живу. Не хотіла нічого й цілими днями сиділа у квартирі, переглядаючи фотографії та відеозаписи з рідними, яких утратила в один жахливий день. Емоційний зрив був настільки сильним, що я навіть не пішла на похорони. Вони не дозволили, сказали, що я не витримаю, а я послухала. Бо це була правда...

– Марто, у тебе все гаразд? – почувся за дверима голос моєї тітки Люди. Вона часто про це запитує після того випадку...

– Так, не хвилюйся, – відповіла я й дістала косметичку.

Тітка завжди намагалася підняти мене на ноги, повернути до життя, навіть приводила психологів, але всі вони стверджували, що я адекватна, що сприймаю це все нормально, тож допомога мені непотрібна. На жаль, вони не знали, що я добра акторка й теж психолог, хоч і не дипломований. Та, можливо, скоро це зміниться. Я щосили намагалася довести їм, що нормальна, що ця трагедія мене не зламала. Однак усе це було суцільною брехнею. Два місяці тому я знайшла фотографію зі своїми батьками. Вони були такі щасливі, адже того дня я вступила до університету. Мама завжди мріяла, щоб я здобула вищу освіту, стала великою людиною. Батько ж просто пишався моїми досягненнями,

навіть такими незначними. Тож я прийняла надто складне для мене рішення – повернутися до університету. Страшно було йти туди, але я відчувала: щось зміниться, бо вчиняю правильно. Не хотілося тільки з'являтися в такому жахливому вигляді. Ще більше я боялася, що мене почнуть жаліти.

Навчання розпочалося ще понад місяць тому, а я лише сьогодні наважилася вийти з цих чотирьох стін. Дістала з косметички тональний крем і почала наносити його на обличчя товстим шаром, щоб приховати всі синці й утому. Чорним олівцем намалювала стрілки на очах, щоправда, не з першого разу. Бездоганно вирівняла волосся, нафарбувала губи помадою. Яскраво-червоною, щоб приховати весь біль у серці, що прозирав у моїх очах. Надягнула чорний гольф із довгими рукавами, щоб ніхто не побачив шрамів на моєму зап'ястку – прояв зневіри та слабкості. Чорні джинси ще більше підкреслювали мою худорбу, але саме так я хотіла з'явитися на людях.

– Як же я рада, що ти нарешті прийшла до тяти після такого жахіття, – сказала тітка Люда, коли я зайшла на кухню.

– На жаль, це дуже складно, – холодно мовила я й почала готувати собі каву.

Тітка Люда – мамина сестра. Їй не пощастило мати дітей, але вона завжди про них мріяла. Любила мене страшенно й після трагедії забрала до себе. Відтоді я живу з нею. Якби не вона, я, напевно, уже була б з ними.

– Мартусю, я сподіваюся, що тобі сподобається в університеті. – Вона усміхнулася до мене й поклала руку мені на плече.

– Мені завжди там подобалося, але побачимо. – Я краєм ока поглянула на цю жінку, яка щосили намагалася замінити мені маму. Але вона не буде нею ніколи, просто не зможе. – Я лише хочу отримати диплом, бо батьки мріяли про це.

– Вони пишалися б тобою.

Я відвела погляд, ковтаючи сльози, і пішла до себе в кімнату. Невже це завжди буде так боляче? Чомусь щоразу, коли згадують батьків чи Олега, я не можу стриматися. Швидко покліпала очима й подивилася на стелю, щоб не зіпсувати макіяж, який робила доволі довго.

Я підійшла до тумбочки біля ліжка й висунула верхню шухляду. Відразу ж помітила її – невелику червону коробочку, в якій була обручка. Одразу ж після трагедії мама Олега змусила мене з'їхати з його квартири. Я б і так це зробила, бо було надто тяжко морально, але це образило. Я теж страждаю від такої втрати, але вона не підтримала мене, навпаки, почала звинувачувати. І я дозволила їй вилити на мене відро бруду, бо не могла протистояти. Моя душа була понівеченою, а серце зневірилося. Збираючи речі, знайшла

цю обручку. Від того розридалася ще дужче, адже зрозуміла, що саме того вечора він хотів зробити мені пропозицію.

Я витягнула обручку з коробки та знову замилювалася маленьким камінчиком. Мені завжди подобалися такі прості й мінімалістичні речі.

Легенько усміхнулася крізь сльози й надягла обручку на палець правої руки. Так, можливо, це дивно і хтось подумає, що я збожеволіла, але обручка на пальці створювала відчуття, ніби Олег поруч зі мною.

Я надягла чорне пальто та взула черевики на підборах. Усе виглядало надто агресивно й зухвало, але тепер я буду лише такою. Цей образ стане першою сторінкою мого нового життя. Ніколи більше не буде так, як раніше.

Я йшла містом, слухаючи, як підбори цокають по бруківці, і розглядаючи місцеву архітектуру. Понад рік не виходила на вулицю, хіба що на кладовище, а тепер, вдихнувши свіжого повітря, шкодую про це.

Факультет психології розташувався в самому центрі, тож людей було дуже багато. Ніколи не любила шуму, а тепер і геть відвикла від нього. Обійнявши себе руками, я озиралася навсідч, згадуючи, як колись радісно ходила цими вуличками. Шкода, що доля інколи буває такою жорстокою та руйнує всі мрії.

Я помітила вивіску кав'ярні, і в роті відразу ж з'явився присмак мого улюбленого горіхово-карамельного лате. Як же скучила за ним. Трохи вагаючись, зупинилася біля дверей, але потім усе ж відчинила їх і зайшла. Нічого не змінилося, анічогісінько. Я відчула дивну ностальгію, а потім помітила за барною стійкою хлопця, який працював тут, скільки пам'ятаю цю кав'ярню. Він завжди усміхався до мене й інколи промовляв цікаві фрази, які я ніколи не сприймала як флірт. Цікаво, він ще пам'ятає мене? Навряд чи, адже минув уже понад рік. Колись я приходила сюди щодня. Можливо, знову приходитиму.

— Доброго ранку! — привітався до мене хлопець і широко усміхнувся. — Не можу повірити, що це ви! Як же довго вас не було.

— Дивно, що ви мене пам'ятаєте. — Я розгублено подивилася в його зелені очі.

— Вам як завжди? — Хлопець з очікуванням глянув на мене, а я лише кивнула.

Забравши свою каву й залишивши чайові, я вийшла з цієї кав'ярні з якимось дивним відчуттям. Хлопець попрощався зі мною й побажав удалий день, а я дійсно була здивована, що він досі пам'ятає мене. Та ще й не забув, що я п'ю лише це лате.

Я поглянула на екран телефону й усвідомила, що вже запізнилася на першу пару.

Оскільки я зовсім не цікавилася розкладом, довелося піти до дошки оголошень. Сесію за третій курс я склала на «відмінно», тому змогла поновитися вже на четвертий. Знайшла на дошці розклад своєї групи й дізналася, що перша пара – семінарське заняття з психології особистості й соціуму. Схоже, щось змінили, бо цей предмет уже був на третьому курсі. Тоді викладав приємний немолодий дядечко, який дуже любляв поговорити, тож на парах ми лише те й робили, що слухали його розповіді. Кожне семінарське заняття завершувалося невеликою самостійною роботою, яку всі дружно списували з Інтернету, а викладач удавав, що не помічає цього. Колись мені це не дуже подобалося, але тепер я не відмовилася б іще раз усе це пережити. Викладачеві я подобалася, бо інколи розмовляла з ним на парі. А ще, наскільки я пам'ятала, цю пару можна прогулювати, отже, він не скаже, що вже місяць, відколи почалося навчання, а я щойно з'явилася.

Я неквапом попрямувала до вже знайомої аудиторії. Біля дверей чомусь стало надто бентежно. Напевно, я задовго була асоціальною. Ковтнула трохи кави, ледь чутно постукала й зайшла. Як же я здивувалася, побачивши за викладацьким столом не того старого дядечка, а якогось молодого чоловіка. Він оглянув мене і неприємно усміхнувся.

– Добрий день, – тихо сказала я й уже зібралася сісти на одне з вільних місць.

– Може, ви аудиторією помилилися? – почула я його грубуватий, але з приємною хрипотою голос. – Щось я не помічав вас раніше ні на лекціях, ні на практичних заняттях.

– Не помилилася, – відповіла я, ступивши ще крок.

– І яке ж ваше прізвище? – запитав він і подивився в журнал.

– Білецька.

– Білецька... Білецька... – Він знайшов мое прізвище в журналі й невдоволено похитав головою. – Шість пропусків! Ви ще жодного разу не були на парі. А якби прийшли на першу лекцію, то знали б, що я не дозволяю запізнюватися на заняття більш ніж на десять хвилин, хіба що ви заздалегідь мене повідомите. І ще у мене є особливе правило: на мої пари з кавою не приходять.

Я здивовано й навіть розлючено подивилася на нього. Молодий чоловік, а поводить як пенсіонер. Скільки йому? Напевно, це вперше я так прискіпливо розглядала чоловіка. Надто темні очі й чорне, неохайно зачесане волосся, легка щетина, виразні вилиці та пряма лінія щелепи. Мені не подобалися такі люди, як він. Засуджують інших, не знаючи їхніх проблем. Так, я дійсно втратила багато часу, але ж мені було непросто. Ледве змусила себе прийти сюди, а тепер не мала жодного бажання тут сидіти.

– Ну, і чого ви стоїте? Можете йти. – Він подивився на мене й усміхнувся. – Обожнюю таких відповідальних студентів. Сьогодні я вам усе одно ставлю ще один пропуск, і зустрінемося

вже на талоні. Якщо ви дуже захочете вчитись і відпрацюєте всі заняття, які пропустили, то, може, і дотягну вашу оцінку до трієчки. До побачення, Білецька! А ми продовжуємо наше семінарське заняття...

Він так мене розлютив, що хотілося вилити каву йому на голову. Але я стрималась і показово допила її в аудиторії, а потім ще й нервово кинула стаканчик у смітник, так, щоб було чути на весь кабінет. Викладач прискіпливо поглянув на мене, але промовчав.

– До побачення! Не знаю, правда, як вас звати. Думаю, більше не зустрінемось, – буркнула я та вийшла з аудиторії.

Перший день, і такий жахливий. А цей викладач просто нестерпний, і я не уявляю, як буду тут. А може, ну його? Може, знову засісти у квартирі й просто плакати? Згадувати їх, переглядати фотографії, мріяти, уявляти, що було б, якби Олег уцілів... Я просто не знаю, що робити далі...

Розділ 2

Я обхопила себе руками й вирішила прогулятися серед таких знайомих стін факультету. Спогади наче оживали в моїй уяві, я знову почувалася першокурсницею – переляканою дівчинкою, яка не могла навіть знайти аудиторію. Ці спогади мене трохи потішили, тому я легенько усміхнулася. У коридорах було порожньо, та це й не дивно, адже тривали пари, а мене просто вигнали. Першого ж дня мене культурно попросили піти геть і не повертатися, але я не з тих, хто здається. Я доведу йому, чого варта. Байдуже, що душа болить, а серце крається. Я буду сильною й не покажу своєї слабкості. Зможу, витримаю, не зламаюся...

– Ох, Марто, невже це ти? – Мої розмірковування перервав чийсь голос.

– Добрий день, – привіталася я до Любові Андріївни – моєї наукової керівниці, у якої я писала свою курсову роботу торік. Ця жінка завжди мені подобалася, і я жодного разу не пошкодувала, що вирішила досліджувати вплив реклами на свідомість людини саме з нею. Тема справді була цікавою, і я відразу ж згадала, як Олег допомагав мені здійснювати соціальний експеримент на вулиці.

– Я надзвичайно щаслива, що ти повернулася. – Вона легенько усміхнулася до мене. – Знаю про твою жахливу ситуацію, але бачу, що ти змогла дати собі раду.

– Так, – тихо сказала я, хоча зовсім не була в цьому впевнена. Чи зможу я колись відпустити цю ситуацію?

– Люба моя, ти зараз на стадії примирення, і я сподіваюся, що ти не повернешся до попередніх стадій. Особливо до переживань. Ти завжди була розумною та сильною дівчинкою, а втрата – це те, що потрібно прийняти й пережити. Так, спочатку боляче й тяжко, але згодом усе одно з'явиться промінчик надії. І я дуже рада, що ти вже знайшла його.

– Дякую, – тільки й могла вимовити я.

Ця жінка сказала так багато, але не змогла описати мій стан. Вона думала, що я прийняла ту ситуацію, та де там. Кляті спогади ні на мить не давали спокою. Хіба можна так просто змиритися з утратою? Я відчувала, що й досі перебуваю на тих перших стадіях переживань і заперечення. Досі... Досі не можу повірити, що їх нема, і моє серце не зможе з цим змиритися.

– Сподіваюся, що свою дипломну ти теж писатимеш у мене? – запитала викладачка, а я силувано усміхнулася.

– Звісно.

Вона кивнула мені й пішла до себе на кафедру, а я й далі стояла, відчуваючи, як очі сповнюються сльозами. Із ким тепер я здійснюватиму соціальне дослідження? Із ким стоятиму на вулиці? Хто мене веселитиме? Як же боляче...

Наступною парою була доволі цікава лекція з політичної психології. Я намагалася уважно слухати викладача, але в моїй пам'яті сплив спогад, як Олег завжди діяв мене своїми повідомленнями, коли я сиділа на лекціях. Надсилав різні фотографії чи смішні меми. Викладачі часто робили мені зауваження, а я потім сварилася через це з Олегом. І все це мені подобалося. Я важко видихнула та продовжила слухати чоловіка середніх років, який упевнено й захопливо розповідав про чотири рівні політики. Здавалося, слухала його лише я, адже всі студенти, яких було дуже мало, щось виклацували у своїх телефонах. Дівчинка поряд зі мною так зачиталась якимось любовним романом, що навіть не помітила, як завершилася лекція.

– Уже кінець, – сказала я їй, а вона здригнулася й подивилася на мене великими очима.

– Ох, ти налякала мене, – тоненьким голосом мовила дівчина й відкинула своє темне волосся.

– Вибач, але ти так зачиталася. – Я легенько усміхнулася до неї.

– Дуже цікавий роман. Просто неймовірний! А головний герой – ідеальний. Таких я ще не зустрічала. – Вона мило надула свої нафарбовані губи.

– Ще зустрінеш, от побачиш, – сказала я й попрямувала до виходу.

– Чекай! Ти забула! – крикнула дівчина й побігла за мною з моім чорним шарфом.

– Ой, дякую.

– Мене, до речі, Ярина звати. – Вона простягнула руку.

– Марта, – відповіла я й легенько потиснула її.

– Ти перевелася до нас чи як? Бо я раніше тебе не бачила. – Дівчина чомусь вирішила йти на вихід зі мною.

– Я мала бути зараз на п'ятому курсі, але рік навчання довелося пропустити, тому зараз на четвертому, – пояснила я, уникаючи подробиць.

– Зрозуміло, – відповіла вона. – Ти завтра будеш на парах?

– Ем... напевно.

– Зранку в нас лекція у Ковальчука, а він не любить, коли запізнюються.

– Дякую, що попередила.

Я повільно, але впевнено прямувала вузькою вуличкою. Якимось неоднозначним і складним видався перший день. Та, відверто кажучи, я вже встигла скучити за цим. Мені дуже бракувало звичайної простої розмови. Чомусь не хотілося повертатися додому, тому я звернула в парк біля головного корпусу нашого університету. Усюди було багато автомобілів, а отже, зараз затори. Я завжди їх дуже не любила. Особливо коли доводилося стояти в набитому автобусі, а він повз, як черепаха, по одному метру. Я не могла дочекатися своєї зупинки, щоб полегшено видихнути. А якщо сиділа, то в будь-якому разі хтось на мене кричав.

Я гуляла парком, вдихаючи осіннє повітря й ледь помітно усміхаючись. Неподалік з'явився якийсь хлопець із невеличким букетом. Він підбіг до дівчини, яка сиділа на лавці, і закрив їй очі своїми руками. Вона спочатку злякалася, а потім голосно засміялася. Цей сміх відлунював нестерпним болем у моєму серці. Парубок простягнув їй букетик і поцілував у щоку, а дівчина засяяла безмежним щастям. Спочатку мені стало боляче, я заздрила, але потім зраділа за них, адже вони закохані. Щиро повірила, що їхнє прекрасне кохання не буде таким трагічним, як моє.

Я стримала сльози й попрямувала вперед, оминаючи всіх щасливих людей. Напевно, я не

заслужила цього прекрасного почуття або ж доля просто вирішила з мене познущатися. Чи, може, це така жорстока перевірка на витривалість? Я гірко усміхнулася у відповідь на власні думки, бо забрати їх – це було дуже безжально. Знаю, не можна так казати, але хоча б одного... хоча б одного залишили мені.

Я повернулася додому, лягла в ліжку, але довго не могла заснути. Так було завжди. Ці спогади вбивали мене й мій сон. Я забула про спокій, тож просто існувала без жодного сенсу. Не знаю, коли саме заснула, і зранку знову побачила в дзеркалі свої червоні очі. Яскраво-блакитні. Олег завжди казав, що ці очі захопили його серце в полон у першу ж нашу зустріч. Він говорив, що вони особливо гарні, наче морська хвиля. Але тепер вони були наче та вода, у якій хочеться втопитися.

Я знову намалювала собі стрілки й навела губи яскраво-червоною помадою. Надягла все чорне, бо відтепер це – мій колір. Тітка Люда розпитувала про мій перший день в університеті, а я відповідала холодно, уникаючи розмов про того нового викладача. Мене навіть не цікавило його ім'я, бо він справді злив мене.

Було прохолодніше, ніж учора, але без дощу. Я прямувала на пари повз місцеву архітектуру. Туристи ходили містом, розглядаючи ці старі будинки та, вражено пороззявлявши роти, усе фотографували. Звичайні перехожі, які звикли бачити це щодня, бігли у справах.

Я зайшла в кав'ярню й ледь помітно усміхнулася, знову побачивши того бармена. Прийшла навіть раніше, щоб посидіти за одним із маленьких столиків і просто випити кави. Переді мною в черзі стояло декілька людей, тож можна було оглянути інтер'єр. Дещо все ж змінилося, бо на стіні я помітила кілька нових картин.

– Добрий день! – перервав мої роздуми бармен. – Радий знову вас бачити.

– Добрий день... – я подивилася на його бейджик, – Романе. Мені як завжди.

– Звісно. – Він мило усміхнувся, а я усвідомила, що вперше за стільки років поцікавилася, як його звати. – Ось ваша кава! Гарного й продуктивного вам дня. А мене можете називати просто Рома.

– Гаразд, просто Рома. – Я заплатила за каву й залишила йому чайові, а потім сіла за один зі столиків.

Дивно, але цей хлопець уперше за рік викликав у мене такі легкі почуття. Мені хотілося усміхнутися йому щиро й по-справжньому. Можливо, щось таки в ньому є, і це щось змушує мене хоч на мить забути про болісну втрату. Я пила свій улюблений лате й дивилася у вікно.

– Мені як завжди, ти ж знаєш, – почула я знайомий чоловічий голос і помітила того викладача.

– Ти сьогодні раніше, – сказав йому Рома, а я здивувалася, що вони знайомі.

– Перша пара у тих жахливих дітей, – відповів чоловік. – Знову читатиму їм лекцію, а вони дивитимуться на мене великими очима, удаючи, що розуміють.

– Ну так звільнився й піди геть із того університету.

– Не можу, ти ж знаєш. – Він дістав гаманця й поклав на стіл стогривневу купюру. Потім узяв каву й усміхнувся барменові. – Без решти! Легкої тобі роботи, а я потім ще зайду!

Чоловік вийшов із кав'ярні, а я ще довго дивилася йому вслід. Дивно, але виглядав він зовсім не так, як усі викладачі. Звичайні джинси, чорний гольф, шкіряна куртка. Ніяких сорочки чи піджака. Надто зухвало, нахабно, брутально, але він і був таким. Тепер я знала, що ця робота йому геть не до вподоби. То, може, мені пощастить і він скоро звільниться?

Того разу я прийшла на пару вчасно, тож сіла за одну з останніх парт. Не хотілося здаватися однією з тих відмінників, які сідають за перші парти лише для того, щоб хитати головами та вдавати, що все розуміють, а ще щоб їхні обличчя запам'ятав викладач. Згодом в аудиторію зайшла Ярина з якоюсь дівчиною. Вона усміхнулася мені й сіла поруч. Це мене навіть здивувало, адже я зовсім не хотіла заводити друзів. Колись подруга зрадила мені саме тоді, коли я найбільше потребувала її підтримки, тож мені не хотілося знову розчаровуватися.

– Привіт! – радісно привіталася дівчина, а я лише кивнула їй.

– Ярино, чому ми сіли сюди? – запитала та, інша дівчинка з невдало пофарбованим світлим волоссям. – Ти ж знаєш, що зараз лекція у Ковальчука, а він же такий красивий.

– А сьогодні ми сидітимемо тут. Досить уже на нього витріщатися. Нам і так нічого не світить, бо ми його студентки, – серйозно мовила Ярина.

Я сиділа осторонь і не розуміла, про що вони говорять.

– Слухай, мені здається чи він тобі дійсно подобається? – запитала та блондинка, а Ярина вмить зашарілася. Навіть її тональний крем і пудра не змогли приховати той рум'янець.

– Не верзи дурниць! – сказала вона й подивилася на мене. – У тебе як справи?

– Чудово. – Я силувано усміхнулася й помітила, що шум в аудиторії різко змінився

суцільною тишею, було чутно лише голосний грюкіт дверима.

– Добрий день! – Знову той глибокий голос із приємною хрипотою, який можна було б записати на диктофон і слухати вечорами. – Ох, вас сьогодні значно більше!

Я глянула на Ярину – вона зацікавлено дивилася на нього. Її погляд здавався дещо замріяним. Я повернула голову в бік викладача й зрозуміла, що він мене помітив.

– Дуже радий, що деякі студенти все ж вирішили навчатися, а не байдикувати. Хоча вже й минуло більше місяця.

Це він так на мене натякнув? Мабуть, адже просто тієї миті його погляд був спрямований саме в мій бік.

– Як звати цього викладача? – тихо запитала я в Ярини.

– Остап Сергійович. Він просто неймовірний.

– Ну а для вас у мене є чудова новина. – Він широко усміхнувся, але з якимось прихованим сарказмом. – Знаю, вам вона сподобається так само, як і мені. Любі мої друзі, наш курс продовжили на цілий рік! Тож ми з вами будемо бачитися дуже часто. Ну то як, ви раді?

Більшість дівчат, напевно, зраділи, але тільки не я. Геть не уявляла, як стерпіти його стільки часу. Добре, що хоч цього семестру у нас залік, а там, може, і його замінять на когось більш адекватного.

Розділ 3

– Так, я бачу, як ви зраділи, – сказав викладач і зняв свою куртку.

Він повісив її на спинку стільця, а сам зупинився біля першої парти та сперся на неї. Деякі дівчата вражено ахнули. Тепер я розуміла, чому вони сиділи за першими партами, – аж ніяк не через цікаву лекцію. Їх вабив той гарний суб'єкт.

– У деканаті вирішили розбити наш предмет на дві частини. Тобто цей семестр буде присвячено лише психології особистості, а наступний – соціуму. Наприкінці грудня вас чекатиме залік, а вже в червні буде письмово-усний іспит. Я просто обожаю розмовляти зі студентами. – Він широко усміхнувся та склав руки на грудях. – Записуйте, тема нашої

сьогоднішньої лекції – «Ціннісно-мотиваційна сфера особистості». Отже, у кожного з нас є певні потреби, цілі та мрії, але нічого неможливо досягнути просто так. Завжди потрібно багато працювати. Та дуже часто людина втрачає бажання чи натхнення. Із творчою особистістю таке стається частіше. У такому разі потрібен певний мотиваційний поштовх, щось таке, що спонукало б цю людину працювати ще більше, краще й у підсумку отримати все омріяне. За різних потреб – різні мотиви. Мотивів може бути не один і не два, а багато. Усі вони формують одну велику стійку мотиваційну сферу. Одні мотиви можуть бути домінуючими, доволі стійкими, власне формуючи цю сферу. Як ви гадаєте, мотив – це лише складова нашої діяльності чи щось геть інше? Можливо, навіть важливий компонент чогось?

Я уважно слухала викладача й насправді була вражена. Те, як просто він розповідав, змушувало відкинути всі думки та просто слухати, щоб не прогавити жодного слова. Якось дівчина вирішила похизуватися своїми знаннями й почала активно відповідати на його запитання. Щоправда, мало вірилося, що вона щось у тому тямить. Потім Остап Сергійович накреслив на дошці піраміду потреб за Маслоу. Він усе роз'яснював, а студенти уважно слухали. Я вперше помітила, що ніхто не дивився в телефон. Винятковий рівень професіоналізму викладача, ще й такого молодого. Скільки йому? Я швидко похитала головою, бо чомусь почала думати геть не про те, про що треба було.

Пара пролетіла як мить, і я дійсно почувалася інакше. Якось легше... Ця мотиваційна тема дала мені якийсь дивний поштовх. Може, я даремно гублю себе?

Наступним було семінарське заняття з політичної психології, яке вів той же викладач, що і минулого разу. Він знову всю пару проговорив, а оцінки поставив лише тим, хто сказав кілька слів. Так, рівень нашої освіти зростає. Шкода тільки, що не в той бік.

– Ідеш із нами на каву? – запитала мене Ярина після семінарського заняття. Виявилося, що ми з нею ще й в одній групі.

– Ні, дякую, – сказала я й узяла свою сумочку.

– Ну гаразд, – тихо мовила вона й пішла собі з Оленою – дівчиною, з якою вони завжди були разом.

Напевно, дівчата дружили ще з першого курсу, але я не збиралася заводити друзів. Не хотіла з кимось зблизитися, а потім утратити його. І неважливо як – через жакливу трагедію чи просту зраду. Розчарування – це завжди боляче.

Я прямувала до деканату, щоб уладнати одну цікаву справу. Згадавши, що предмет «Психологія особистості та соціуму» уже був у мене раніше, я вирішила дізнатися, чи не переставлять мені оцінку. Як-не-як, я вже пройшла цей курс, тому не бачила сенсу вивчати його знову. Хоча цей викладач і подавав інформацію дуже змістовно. У деканаті, як

завжди, усі були дуже «відповідальними» і такими справами займатися не хотіли. Тож мені дали зрозуміти: таке питання варто вирішувати з викладачем.

Я тяжко видихнула й підійшла до дошки оголошень, щоб перевірити, де пара в того викладача. Здавалося, на цьому факультеті він викладав лише у нас. Краєм ока я помітила, що схожий на нього чоловік прямував до виходу, і швидко побігла слідом.

– Остапе Сергійовичу! – гукнула я, і він різко зупинився.

Чоловік повернувся в мій бік, і я підійшла до нього. Він довго вдивлявся в мое обличчя, ніби намагаючись упізнати. Я ж не могла й слова мовити.

– Невже вирішили поцікавитися, як будете відпрацьовувати пропуски? – запитав він, і його губи розтягнулися в ледь помітній усмішці.

– Насправді я хочу у вас дещо запитати, – сказала я.

Він махнув мені рукою, щоб ішла з ним довгим коридором. Мені не залишалося нічого іншого, як послухати його, тому я закрокувала слідом.

– Я пройшла цей курс раніше в іншого викладача й уже маю оцінку.

– Ох, то я тепер буду до вас ще більш прискіпливим. – Він усміхнувся ще ширше, проте мені було не до веселощів.

– Я хочу запитати, чи не могли б ви переставити мені оцінку? Я ж уже пройшла цей курс, тому не бачу сенсу...

– Сенс є завжди, – різко перервав він і зупинився.

Усю його легкість раптово змінили серйозність і якийсь холод. Дивно, як він змінився за мить. Чоловік подивився на мене своїми темними очима, і я чомусь напружилася.

– Я не впевнений, що попередній викладач подавав інформацію краще за мене, – мовив Остап Сергійович, і я здивувалася такій самовпевненості. – Донедавна я теж був студентом, і у мене теж викладав Микола Іванович. Тож я знаю, як він виставляє бали. Сумніваюся у ваших блискучих знаннях. Мушу поцікавитися: який бал стоїть у вашій заліковій книжці?

– П'ять, – відповіла я, уважно поглянувши на нього.

– І ви хочете, щоб я ось так просто переставив вам п'ятірку? – Він підняв одну брову й усміхнувся. – Напевно, ви не помітили, але я не з таких викладачів. Зустрінемося у четвер

на парі, Білецька.

Чоловік просто розвернувся й пішов. Я оторопіло витріщилася йому вслід. От же ж! Захотілося викричати йому все, але я стрималася, міцно стиснувши зуби. Нічого, я покажу йому, що щось усе ж знаю й заслуговую на п'ятірку.

Вихідні промайнули, як завжди. Спочатку я роздивлялася фотографії. Наринули спогади, я не витримала й укотре заплакала. Як же залежить свідомість від реальності! Спогади були надто болісними, а усвідомлення, що жодна моя мрія не здійсниться, ще більше гнітило.

Університет допомагав хоча б ненадовго про це забути. Щодня я йшла туди з надією, що колись щось зміниться, але поверталася додому в розпачі. Сподівалася, що мое життя заграє новими барвами, але біль чомусь постійно нагадував про себе. Мені хотілося щось змінити, але через невідомість, у якій перебувала, просто не знала, з чого почати.

У четвер я вийшла з дому раніше, адже за розкладом першою була пара в Ковальчука, а отже, не варто було запізнюватися.

Дорогою забігла в кав'ярню й подивилася на годинник. До першої пари залишалось ще пів години.

— Доброго ранку! — усміхнувся до мене Рома. — Вам як завжди?

— Доброго ранку! — Я поглянула на нього, а потім на дошку, де було написано назви різних кавових напоїв. — А знаєте, сьогодні я хочу щось інше.

— Гм, чудово. — Хлопець виглядав дещо здивованим. — Що саме?

— Щось подібне, але зовсім інше. Щоб без кавової гіркоти, лише з приємним посмаком, і щоб солодко, гаразд?

— Гаразд, тоді я приготую для вас каву за таємним рецептом. — Він підморгнув мені, а я лише кивнула у відповідь і сіла за один зі столиків.

Уже за декілька хвилин хлопець приніс мені напій, і я задоволено усміхнулася, зробивши ковток. Було дійсно смачно, легко, солодко. Так, як я й хотіла. Без гіркоти, якої без того вистачає в цій реальності. В кав'ярні було доволі людно, але всі брали каву переважно із собою. Я, напевно, теж так зробила б, але той викладач не дозволяв пити напої під час пари. Дивно, адже законодавство такої заборони не передбачало.

— Як же чудово, що ви вирішили дослухатися моєї поради, — почувла я над головою голос Остапа Сергійовича.

– Цікаво, якої саме? У вас їх завжди дуже багато! – роздратовано відповіла я й закотила очі.

– Знаеш, а ти цікава, – мовив він, і мене аж перекошило від цього його «ти».

– А ти мене дратуєш, – сказала я й помітила подив на його обличчі, хоч він і намагався його приховати. Так, це було геть неввічливо з мого боку, але ж ми були не в університеті.

– Просто зараз ти забираєш не лише мій вільний простір, а й час. Мій суворий викладач не дозволяє запізнитися ні на хвилину.

– Не боїшся, що я відіграюся на парі? – Чоловік поглянув на мене з якимось викликом.

– А мені є чого боятися?

– Побачиш. – Він поклав руки на стіл і навис наді мною. У ніс одразу ж ударив надто терпкий аромат його парфумів. – Щось мені підказує, що ти далеко не така, якою намагаєшся здаватися.

– Та невже? І звідки такі висновки? – Я подивилася йому в очі. – Такий професіонал, що зрозумів мене за дві розмови? Гм, я вражена!

Я різко підвелася зі стільця й підійшла до бару, щоб заплатити за каву, намагаючись не помічати пильний погляд Остапа Сергійовича.

– Тепер будете готувати мені лише таку каву, – усміхнулась я до Роми й поклати ще чайових. – Гарного дня!

Чомусь я була дуже задоволена собою. Нарешті не промовчала, а відповіла йому те, що думала. Можливо, це було нахабно та зневажливо, бо він усе ж таки викладач, але мені нарешті стало краще. Він викликав у мене спектр таких різних емоцій, що я почувалася живою. Та Остап Сергійович усе ж вирішив відігратися. Сказав, щоб я висвітлила одне з семінарських питань, якого я не підготувала. Йому було байдуже, бо він усе одно наказав ставати за трибуну. Мені довелося розповідати про піраміду потреб за Маслоу. Спочатку було просто, бо сама тема не така вже й складна. Проте коли мова зайшла про соціальні потреби, то відчула сльози в очах і клубок у горлі.

– Друзі й сім'я – одна з важливих людських потреб. Усі ми потребуємо простого спілкування, хочемо відчувати підтримку, любов, – ледве змогла вимовити я. – Наступна – потреба в повазі...

– Зачекайте, – урвав мене викладач. – Ви не розкрили нам тему сім'ї та дружби.

– Ну, там же все просто. – Я спробувала уникнути цієї розмови.

– Добре, от скажіть мені, – він надто пильно подивився на мене, – чи важлива вам думка ваших близьких? Чи хочеться вам розповідати їм про свої проблеми, ділитися з ними таємницями? Чи, може, ви гадаєте, що людині це все не так і потрібно і що взагалі самотність – теж непогано?

– Я вважаю, що людині потрібно відчувати підтримку, тому спілкування – дуже важлива потреба, – відповіла я, прагнучи перейти до іншої теми.

– Які у вас взаємини з батьками? – запитав він. Мене ніби вдарили.

– Вибачте? – Я здивовано подивилася на нього. – Яке це має значення?

– Наприклад, щоб краще зрозуміти цю тему.

– Я і так добре її розумію, тому це ваше запитання недоречне, – роздратовано заперечила я. Викладач кивнув, наче дістав відповідь на якесь своє запитання.

– Гаразд, сідайте на своє місце.

До кінця пари я ледве трималася, хотілося якнайшвидше звідти втекти. Та я навіть не встигла зібрати речі, коли почула його прямий наказ підійти. Усі вже розходилися. Я зупинилася біля викладача, чекаючи, коли він заговорить. Остап Сергійович поглянув на мене, витягнув якийсь папірець із кишені й почав щось писати на ньому.

– Бачу, у тебе є проблема, і це чомусь зломило тебе.

– Зі мною все гаразд, – заперечила я, хоча мій голос тремтів. – Я в нормі.

– Ці тренінги я проводжу декілька разів на тиждень. – Він простягнув мені якусь візитку. – Одне відвідування перебиває один твій пропуск.

– Навіщо це? Мені непотрібна допомога!

– Потрібна, я бачу.

Він нічого більше не сказав, просто пішов. Я поглянула на візитку й на звороті прочитала: «P. S. Я навчу тебе знову жити».

Я прийшла додому й сіла на ліжко, роздивляючись візитку. Хіба мені потрібна допомога? Я ж нормальна адекватна людина. Так, трохи зломлена й більше схожа на якусь пластмасову ляльку, але це і є я справжня. Бо іншою вже ніколи не буду. Та життєрадісна, закохана, щаслива Марта пішла разом із ними в холодну землю, а я просто існую в цьому образі, приховуючи свої смутки і біль.

— «Я навчу тебе знову жити»... — тихо прочитала я, а потім просто зім'яла цю візитку й кинула кудись у кут кімнати. — Мені не потрібна допомога... Непотрібна... Я нормальна! Нормальна!

Мої руки затремтіли, а на очах з'явилися сльози. Я кричала, сміялася, а потім заридала. Упавши на коліна, обхопила голову руками. Просто не витримала. Чому ж так боляче?

— Не минає! — крикнула я і вдарила кулаком об підлогу. — Не минуло...

Знову не стрималася, дала слабину. Може, справді ненормальна? Я повільно підвелася і попленталася у ванну кімнату. Глянула на себе в дзеркало й гірко засміялася. По щоках розмазалася чорна туш, а на губах усе ще була червона помада. Хотілося все це змити, відчувати нарешті легкість і спокій. Навіть не роздягаючись, я зайшла в душову кабінку й сіла на холодну плиту. Спершись спиною об стіну, міцно заплющила очі, але сльози й далі текли по моїх щоках. Увімкнула холодну воду, здригнулася, коли струмінь пройшовся по моєму тілу. Спочатку було холодно, але потім я звикла. Змокла до нитки. Волосся, одяг — усе було мокрим. Я обхопила руками коліна та знову заплакала. Здавалося, цей біль ніколи не мине, не залишить мене, житиме у серці, а я... Я просто божеволітиму від усього цього, не витримаю. Я тремтіла та здригалася, але мені було так байдуже до холоду. Якби ж поїхала тоді з ним, якби ж була поруч, якби ж лежала тепер із ними. Було б легше... Скільки я мучила себе запитанням «За що?», але жодного разу не знайшла відповіді. Я підняла руку й подивилася на маленьку обручку. Річ, яка могла б зробити мене найщасливішою дівчиною в усьому світі. Шкода тільки, що це стало моєю згубою. У моїй голові царювали дурні мрії, які ніколи не здійсняться, і думки, що все могло б бути інакше. Я повільно зняла мокрий гольф і подивилася на білі рубці. Відразу ж пригадалося відчуття холодної сталі на ніжній шкірі. Я похитала головою. Не можна про таке думати. Я ж нормальна...

Зібравшись із думками, я все ж вимкнула холодну воду та привела себе до ладу. Соромно, що так зламалася, хоча й вірила: це більше не повториться. Та вдіяти із собою теж нічого не могла.

Я зняла весь мокрий одяг і переодягнулася в суху піжаму. Тітка Люда була на нічній зміні, тому я сиділа в цій квартирі одна. Можливо, саме це і стало поштовхом до прояву слабкості. Коли ця жінка була поруч, я намагалася доводити їй, що зі мною все гаразд.

Я зайшла на кухню, увімкнула чайник і підійшла до вікна. Дивлячись на вогні нічного міста, згадувала вечірні прогулянки з Олегом, і усмішка мимохіть з'явилася на обличчі. Нам подобалося гуляти вечорами, а тепер я була просто самотньою дівчиною. Якби ж то він кинув мене чи знайшов собі іншу. Напевно, це було б легше, бо я знала б, що він живий і, можливо, навіть щасливий. Було б не так складно й не так боляче.

За цими думками я не помітила, коли саме закипів чайник, тому довелося вмикати його знову. Я сиділа й пила чай, обмірковуючи свою ситуацію. Стільки часу була певна, що не потребую допомоги, але щойно знову опиналася за крок до помилки. Невеличкі білі шрами не лякали мене. Вони нагадували про спокій, який я відчувала тієї миті. Знову подивилася на них, і стало соромно. Хіба мама похвалила б мене за такий вчинок? А Олег, напевно, подивився б із такою відразою... Як я могла навіть думати про таке? Хіба це вихід?

Я повернулася у свою кімнату та знайшла ту візитку. Розвернула її й помітила номер телефону, адресу, сайт. І, звісно, те, що написав викладач. Уперше за цей рік я витягнула ноутбук і увімкнула його. Серце стиснулося, адже я знала, що там наша заставка – світлина, яку ми колись зробили на березі моря. Намагалася не зважати на неї, тому, швидко натиснувши на значок Google, почала чекати. Уже за декілька хвилин я опинилася на сайті Ковальчука й переглядала його. Там не було жодних пояснень чи уточнень, лише графік і програма. Тренінги відбувалися двічі на тиждень, щосереди та щонеділі, о шостій годині вечора. Я дуже сумнівалася, що варто йти туди, тому просто закрила ноутбук і лягла на ліжко.

Намагалася заснути, але думки вкотре тортували. Не знаю, коли саме, але я таки заснула. Зранку йти на пари геть не хотілося, але ж того дня мала бути лекція в Ковальчука, тому варто було піти. Тиждень промайнув непомітно. Здавалося, лише вчора сиділа на його парі, а тепер знову мусила слухати цього розумника. Сподівалася, що він забуде про свою пропозицію, адже я вперто вирішила не йти на ті його тренінги.

Мій одяг досі валявся у ванні мокрою купою. Я швидко його розвісила й почала збиратися. Дуже довго не знаходила нічого чорного, але це й не дивно – колись я ненавиділа цей колір. Олег, навпаки, любив його. Я ж віддавала перевагу ніжним кольорам і просто обожнювала блакитний. Єдина чорна річ, яка в мене була, – сукня з довгими рукавами. Добре хоч, що вона була нижче колін, – мені ніколи не подобалися короткі речі. Як завжди, навела стрілки, нафарбувала губи яскраво-червоним, бо тільки так почувалася впевненіше.

Було прохолодно, ще й дощ лив, збираючись у калюжі. Із самого ранку мені було зле, починався нежить. Напевно, учорашній холодний душ допоміг мені не лише зібратися з думками, але й захворіти. Пречудово! Я забігла в кав'ярню, складаючи парасоль. Із подивом помітила за стійкою бару якусь дівчину.

– Доброго ранку! – Вона широко усміхнулася до мене, а я лише кивнула у відповідь.

– Мені, будь ласка, горіхово-карамельне лате, – попросила я, бо не знала, яку каву готував мені Рома.

– Тут чи з собою? – Дівчина почала щось вводити в комп'ютер.

– Тут, – відповіла я й сіла за якийсь столик.

Скоро моя кава була готова. Я почала пити й поринула в роздуми. У кав'ярню заходили веселі та щасливі люди, навіть лютий дощ не псував їхнього настрою. Чому ж у мене все так складно? Ці постійні докори на долю... Напевно, я ніколи їх не позбудуся. Вони вічно краятимуть мені серце й полонитимуть розум.

– Біля вас вільно? – почула я приємний чоловічий голос і підняла голову. Помітивши, що це Рома, ледь усміхнулася, але й здивувалася.

– Так, – тихо відповіла я, а хлопець сів зі своєю кавою навпроти.

Він виглядав зовсім інакше, а ще я чомусь була рада його бачити.

– Не зміг оминати це місце, бо знав, що ти будеш тут. – Хлопець усміхнувся до мене. – Сподіваюся, ти не заперечуватимеш, якщо ми перейдемо на «ти».

– Та ні, не заперечуватиму. Насправді, я здивувалася, коли не побачила тебе на барі, – сказала я й легенько усміхнулася до нього.

– Ну, я ж не працюватиму тут завжди. У нас позмінно. Один тиждень працюю я, один – Катя, – він кивнув у бік дівчини.

– Просто тоді, коли я ходила сюди раніше, ти був щодня, – сказала я, бо й справді пам'ятала про це.

– Я працював тоді по буднях, відпочивав у вихідні, але торік ми вирішили виходити так.

– Гм, зрозуміло.

– А ти студентка? – Він пильно поглянув на мене.

– Так. Навчаюся на психологічному факультеті.

– У мене там друг викладає. Можливо, ти навіть знаєш його.

– Сумніваюся, – збрехала я й відвела погляд. – У нас же багато викладачів.

– Ну, цього ти точно запам'ятала б.

– Невже такий особливий? – Я уважно подивилася на хлопця, бо добре знала, що він говорить про того Ковальчука.

– Він рятівник. – Рома замислився й подивився у вікно. – Допомагає тим, хто вже нічого не хоче в цьому житті.

– А хіба є такі люди? – Я поглянула на свою обручку й утомлено зітхнула. – Мені час іти.

– Почекай! – Хлопець різко схопив мене за руку. – Як тебе звати?

– Марта, – ледь чутно вимовила я, відчуючи приємне тепло його руки.

– Тобі личить. – Він усміхнувся по-справжньому, щиро, а потім підвівся. – Не хочеш прогулятися зі мною містом?

– В-вибач. – Я висмикнула свою руку й пішла з кав'ярні.

Усе було якось дивно. Рома здавався хорошим хлопцем, але я не могла. Хіба нормально заводити стосунки з іншим, якщо в серці назавжди один-єдиний? Так, він безмежно далеко, але ця обручка нагадує мені його сині очі. Це ніби клятва, що я ніколи його не зраджу.

Я прийшла на пару за декілька хвилин до її початку й сіла за одну з останніх парт. Того разу Ярина вирішила послухати свою подругу, тож я сиділа зі студенткою, яка забігла останньої миті. Ковальчук гучно зачинив двері, а в аудиторії запанувала тиша. Він знову розповідав про мотивацію, але я майже не слухала. Усі мої думки поверталися до подій сьогоднішнього ранку. Раніше я навіть не замислювалася про те, що колись зможу закохатися в іншого. Хіба це не зрада? Я покрутила обручку на своєму пальці та згадала його милу усмішку. Стало соромно за свої думки, тому я просто підняла голову та спрямувала свій погляд на викладача.

– Білецька, підійдіть до мене, – попросив він, коли пара завершилася й усі почали розходитися.

– Слухаю, Остапе Сергійовичу. – Я зупинилася біля нього й поглянула в його темні очі.

– Що ти вирішала? – запитав викладач і склав руки на грудях. Схоже, він навіть не помітив, що перейшов на «ти».

– Щодо чого? – Я вдала, що нічого не розумію.

– Ти добре знаєш, про що я. – Він примружив очі й підійшов ближче. І знову ці надто терпкі парфуми. – Я хочу переконатися, що ти прийдеш, щоб записати тебе до групи.

– У цьому немає потреби, мені непотрібна ваша допомога, – упевнено сказала я й помітила, що він уважно роздивляється мое обличчя.

– Гаразд. Тоді покажи мені свої руки!

– Що? Я цього не робитиму! – обурилася я, та чоловік міцно схопив мою ліву руку й підняв рукав сукні, дивлячись на білі шрами. – Що ви робите?

– Я все ж запишу тебе до себе в групу, і якщо раптом вирішиш прийти, то зніми свою маску. Там таких не приймають. – Він відпустив мою руку, але дивився на мене без осуду й без жалю.

– А може, це справжня я? – Я підійшла ближче до чоловіка. – І мені байдуже до твоїх тренінгів. І зміни парфуми. Надто терпкі.

– А ти витри цю помаду. – Він опустив погляд на мої губи. – Вона надто яскрава. І якщо ти думаєш, що за нею ніхто не побачить твого болю, то дуже помиляєшся. Я бачу його наскрізь, тому чекатиму на тебе в неділю. Щастя тобі, Марто!

Розділ 5

Усю суботу я провела в роздумах, але так і не змогла вирішити. Мене справді здивувало те, що Остап Сергійович бачить мене наскрізь. Не цей образ, а ту Марту, яка ховається десь у глибині моєї душі. Його професіоналізмом можна лише захоплюватися, але ці його загадковість і самовпевненість ваблять. Він зацікавлює та змушує слухати. Може, таки варто спробувати? Сумніви ятрили душу, бо було дуже складно говорити про свій біль. Буде боляче згадувати, а він захоче, щоб я розповіла свою історію. Та чи готова я відкрити своє серце, поділитися зі світом власними переживаннями, оголити душу...

– Ти кудись збираєшся? – з усмішкою запитала тітка Люда, коли я зайшла на кухню одягнена.

– Так, у мене є справи, – відповіла я. – Сподіваюся, ти не образишся – я поки що не хочу говорити тобі.

– Ну що ти? Я не ображуся. – Вона підняла руку й погладила мене по голові. – Я щаслива, що ти нарешті наважилася вийти з цих чотирьох стін.

– Дякую. – Я кивнула.

– Марто, ти дуже хороша дівчинка. Я впевнена, що в тебе все буде добре. Головне, щоб ти повірила. – Вона обійняла мене, і я легенько усміхнулася. – До речі, я тут подумала, нам варто колись сходити кудись удвох. Наприклад, на піцу, у кіно, театр. Куди захочеш.

– Обов'язково колись сходимо.

– А як щодо вівторка? У мене саме вихідний. Ми могли б кудись піти після твоїх пар. – Жінка з якоюсь надією подивилася на мене, а я чомусь розгубилася.

– Не знаю. Просто...

– Гаразд, – урвала вона мене, – ти подумай, а якщо раптом захочеш, то скажи мені.

– Добре.

Вона лагідно усміхнулася й узялася готувати вечерю. Я накинула пальто й вийшла з будинку. Остап Сергійович казав, щоб я приходила не в образі, та я просто не змогла. Це означало відкритися людям, а я ще сумнівалася.

Ішла доволі швидко і з кожним кроком дедалі більше боялася. Спочатку хода була впевненою, але насамкінець я геть завагалася. Укотре поглянула на візитку, переконаючись, що адреса правильна. Це був звичайний будинок, і я вперше відчула дивний страх. А якщо він узагалі не той, за кого себе видає? Я дістала телефон і поглянула на екран. До початку було ще пів години. Я зупинилася біля якогось під'їзду й оторопіло дивилася на домофон. Що робити? Чи варто взагалі йти? Може, утекти, поки ще можна?..

– Чого стоїш? – почула я дещо грубий голос якоїсь дівчини й налякано здригнулася. – Ти до Ковальчука?

Я розгублено подивилася на неї, а вона роздратовано закотила очі. Дівчина була не дуже високою, але дуже худюю. Навіть вузька чорна куртка на ній здавалася завеликою. Волосся було пофарбоване в чорний колір, а кінчики – сині. Пірсинг у носі та яскраві сірі очі, які дуже підкреслювали синці під ними.

– Ти що, німа? – Дівчина підняла одну брову, і я тільки тоді зрозуміла, що безсоромно витріщаюся на неї.

– Ох, так, я до Ковальчука, – трохи розгублено відповіла я.

– Новенька? Раніше тебе не було. – Вона натиснула кнопки домофона й відчинила двері. – Не бійся, ми не кусаємось.

– Я... я... я не боюсь, – заперечила я, хоча прозвучало це геть невпевнено.

– Одразу помітно, що ти тут уперше. – Незнайомка почала підійматися сходами. – Ну то що, ідеш?

– Ага. – Я попрямувала слідом.

Ми піднялися на другий поверх і зупинилися біля якихось дверей. Дівчина дістала ключі й відчинила їх, а я здивовано подивилася на неї.

– Я завжди тут. Це, так би мовити, моя робота. – Вона зайшла всередину.

– Відчиняти й зачиняти двері? – запитала я й пішла за нею.

– Саме так. Я просто допомагаю йому. Він постійно зайнятий, а люди часто приходять раніше. Щоб вони не стовбичили під під'їздом, я скоріше відчиняю це місце.

Це було схоже на якусь квартиру, але посередині вітальні стояли лише крісла. Їх розставили у формі кола. Усі стіни були сірими. Не надто атмосферно, більше похмуро. Дівчина зняла куртку, почепила її на вішак, а потім просто сіла на один зі стільців. Декілька секунд я стояла, а потім вирішила теж сісти. Нас поки що було лише двоє, але я чомусь відчувала страх. Не мала жодного уявлення, як саме це все відбуватиметься. За декілька хвилин з'явився якийсь чоловік, а потім ще жінка та хлопець. Самотній годинник висів на стіні, а його стрілки нещадно бігли, досягаючи шостої години вечора.

– Усім привіт! – почувся голос Ковальчука ще з коридору, і я помітно напружилася. Цікаво, як він відреагує на те, що я все ж прийшла сюди?

Та зайшов Остап Сергійович у кімнату не сам – із якимось хлопцем на милицях. У нього не було однієї ноги, і від цього мені аж морозом сипнуло за спиною. Усі погляди були прикуті до нього, але він, здається, уже звик до такого.

– Так, друзі, у нас тут є декілька нових людей, тож зовсім скоро ми познайомимось не лише з ними, але й із їхніми історіями, – почав викладач і сів на одне з крісел, просто біля тієї дівчини. – Отже, для вас усіх я – Остап, ваш друг, товариш, приятель чи просто знайомий, але в жодному разі не психолог, тим паче не лікар. Поясню, як у нас тут усе відбувається. Ми розбираємо історію кожного на частинки, намагаємося зрозуміти

проблему, а вже потім шукаємо вихід. Тут немає кращих чи гірших, нема поганих чи хороших. Тут є лише ви і я. Моя історія теж не залишиться поза увагою. Отже, почнемо з того, що в нашому курсі є дванадцять занять, двічі на тиждень. Тобто один курс становить шість тижнів. Деякі присутні тут продовжили курс, але це за бажанням. Сьогодні ми не будемо обговорювати проблеми наших нових друзів, а послухаємо тих, хто тут уже не вперше. Якраз познайомимосся. Катерино, почнімо з тебе.

Я простежила за його поглядом і побачила жінку середніх років із каштановим волоссям до пліч. Вона легенько усміхнулась і поклала руки на коліна.

– Мене звати Катя. Я дуже довго страждала через насильство свого чоловіка, – сказала жінка, але це звучало так просто, ніби нічого й не було, ніби це лише її далекі спогади. – Ми познайомилися, коли мені ледь виповнилося шістнадцять. Кохання з першого погляду, яке виявилось таким оманливим. Спочатку ми були щасливими, а мої батьки хотіли якнайшвидше видати мене заміж, тому й не заперечували. Він дуже хотів дітей, а я ніяк не могла завагітніти. Він почав пити. Я думала, що він схаменеться, але щоразу ставало дедалі гірше. Чоловік почав мене бити, а я просто терпіла довгих двадцять років. Його жорстокість часом була страшною, але я просто не помічала цього. Не хотіла помічати, адже дуже кохала.

– Гаразд, Катю, – перервав її Остап. – Суть твоєї проблеми нам зрозуміла, тож на наступному занятті спробуємо обговорити питання, які ми розпочали розглядати ще під час минулого курсу. Іване, тепер послухаємо вас.

– Нам із дружиною здавалося, що все просто чудово. Наша прекрасна донечка росла нам на радість, але вона так любила нас, що навіть не розповідала про власні проблеми. Не ділилася тим, що її тривожило, – спокійно сказав чоловік, якому на вигляд було вже близько п'ятдесяти. – Ну а ми не знали, що наша донечка стала посміховиськом для однокласників. Навіть не здогадувалися, що з неї знущаються, аж доки одного жакливого дня знайшли її у ванні. На жаль, вона не витримала всього цього, попросила у нас вибачення, написавши записку, і залишила цей світ. Наші стосунки з дружиною стали постійними непорозуміннями, тож вона просто втекла за кордон, а я залишився тут зі своїм болем.

– Так, втрату дуже складно пережити, – почав говорити Остап, а мене так налякала ця історія, що захотілося сісти біля цього чоловіка та щиро поспівчувати йому. – Усі ми звикаємо до чогось чи до когось, але рано чи пізно щось змінюється. Із цим складно змиритися, але ще складніше це відпустити. Цей курс ми присвяtimo саме другій частині. Зробимо все, щоб ти нарешті відпустив цю втрату. Аріно, переходимо до тебе.

– Ох, мені вже набридло розповідати одне й те саме, – сказала та сама дівчина, яку я зустріла біля під'їзду.

– Не дури! – засміявся Остап. – Ти любиш говорити про себе, тому ми чекаємо на твою історію.

– Ти ж уже чув її стільки разів.

– Звісно, бо це вже шостий твій курс. Ми обое знаємо, що він тобі навіть непотрібен.

– Потрібен, потрібен, – тихо сказала вона та зручно вмостилася на стільці. – Мене звати Аріна, але я люблю, коли кажуть просто Ріна. Мої батьки завжди надто опікувалися мною, а я не витримала їхнього контролю й утекла до великого міста. Вісім років тому я вступила сюди до університету та старанно навчалася. Майже не спілкувалася з хлопцями, але одного разу подруга змусила піти з нею в бар. Там я познайомилася з ним. Він був якимось особливим, таким поганим – і тому дуже привабливим. Місцевий рок-музикант, від якого пищали в захваті всі дівчата. Я чимось йому сподобалась, і ми почали зустрічатися. Під його впливом я дуже змінилася. Не тільки зовні. Ми жили одним днем, не думаючи про майбутнє. Алкоголь, наркотики, незахищений секс, і як наслідок – СНІД. Досі не знаю, як саме заразилася, але виявилось, що в нього він теж був. Я вже стільки часу живу з цією хворобою, але лише три роки тому вирішила зізнатися батькам. Вони не прийняли мене. Сказали, що їм соромно за таку доньку. Тож єдине, що мені залишалося, – блукати вулицями з надією, що хтось мене врятує.

– Якщо порівняти ту мить, коли Аріна прийшла сюди вперше, і те, як вона розповідає про це зараз, то можу запевнити: вона остаточно прийняла свою хворобу, – сказав Остап Сергійович, а я уважно слухала й приймалася співчуттям до цих людей.

Невже справді є люди, ще більш нещасні за мене?

– Ну, от ми й познайомилися з історіями наших старих друзів. Тепер перейдімо до нових. Попрошу вас одним реченням описати свою ситуацію, щоб я міг зрозуміти вашу проблему. Давайте підряд. – Він подивився на хлопця без ноги. – Тарасе?

– Торік я пішов добровольцем на війну, але склалося так, що я залишився без ноги й без своєї нареченої. Вона просто кинула мене, бо їй непотрібен чоловік-каліка, – сказав хлопець, а я відчула пекучий біль у серці. Так жахливо, коли страждають геть невинні люди.

– Гаразд, я зрозумів. – Остап кивнув і записав щось у свій блокнот. – Максе, тепер слухаємо тебе.

– Я виріс у дитячому будинку, а в підлітковому віці зв'язався з поганою компанією. Уже сім років я страждаю від наркозалежності, але мені справді хочеться змінитися.

– Ти нині приймаєш наркотичні речовини? – запитав Остап і подивився на ще зовсім юного

хлопця.

– Уже місяць тримаюся, і я більше не хочу повертатися до такого способу життя.

– А тепер ти, Марто. – Чоловік пильно подивився на мене, і я занервувала. – Розкажи нам, що в тебе сталося?

Я відчула, як затремтіли мої руки, бо зовсім не була певна, що готова розповісти свою історію. Але ж ці люди поділилися. Вони такі ж зломлені, як і я.

– Рік і чотири місяці тому, – почала я та глибоко вдихнула, – у жахливій автокатастрофі загинули мої батьки й наречений. Три найдорожчі мені людини в один день.

Я це зробила, поділилася з іншими своєю трагедією. Та чи стане мені легше? Чи зможу я знову жити?..

Розділ 6

Я зустрілася поглядом з Остапом і помітила, що він надто уважно дивиться на мене. Від цього мені стало ніяково, але всередині з'явилася дивна легкість, якої я раніше не відчувала. Страшенно незручно, коли всі ці люди дивляться на тебе з величезним бажанням дізнатися більше про твою історію.

– Зрозуміло, – просто сказав Остап і щось записав у своєму блокноті. – На наступному занятті обговоримо якісь приємні спогади з вашого життя, а потім поступово будемо добиратися до основної проблеми. У нас тут є один такий чудовий вечірній ритуал. Ріна зараз приготує всім чай, щоб ви могли просто поспілкуватися. Це необов'язково, за вашим бажанням.

– Ти теж будеш? – запитала у нього дівчина.

– Ні, у мене ще є деякі справи. – Остап усміхнувся їй і рвучко підвівся зі стільця.

Аріна підійшла до якогось столу й почала готувати чай. Я повільно підвелася.

– Марто, підійди, будь ласка, до мене на хвилинку, – сказав Остап, коли вже був у коридорі.

Я невпевнено попрямувала до нього, бо досі почувалася тут ніяково. Ці невідомі мені

люди, ці обставини лякали мене. Може, з часом звикну.

– Ну і як тобі тут? – просто запитав він і глянув мені в очі.

– Цікаво, – відповіла я та схвильовано почала перебирати пальцями. – Коли ти бачиш людей із такими ж зламаними долями, то розумієш, що не лише тобі тяжко.

– Я не змушую тебе приходити сюди, але все ж дуже раджу. Як я й казав, одне заняття перекриває твій один пропуск.

– Я прийду ще на одне заняття, а там подивлюся, – тихо сказала я й помітила, що він ледь усміхнувся кутиками вуст.

– От і чудово. Наступне заняття в середу. Сподіваюся, ти справді прийдеш.

– Дякую, – ледь чутно відповіла я, а він лише кивнув.

– До зустрічі на наступному занятті, – голосно мовив Остап, щоб його всі почули, і просто пішов геть.

Я підійшла до столу, де зібрався гурт цих людей. Аріна вже встигла приготувати для всіх чай, а ще поклала якесь печиво й цукерки. Я усміхнулася, побачивши свої улюблені – кокосові, з молочною начинкою.

– Тобі з цукром? – запитала у мене дівчина.

– Що? – Я похмуро подивилася на неї.

– Чай! – сказала вона й закотила очі.

– Так, – відповіла я, і вона простягнула мені чашку.

– Як ти дізналася про ці тренінги? – запитала дівчина й узяла собі шоколадне печиво.

– Остап Сергійович сам дав мені візитку, – пояснила я й надпила чай – такий гарячий, що можна було обпектися.

– Остап Сергійович? – засміялася дівчина, а я насупилась. – Ти серйозно його так називаєш? А ти знаєш, скільки йому років? – Вона уважно подивилася на мене, а я похитала головою. – Двадцять дев'ять!

– Він – мій викладач, – сказала я, і вона завмерла з виразом подиву на обличчі.

– Жартуєш? – Дівчина чомусь голосно засміялася. – Ти перша студентка, яку він сюди привів.

– І я маю радіти цьому? – буркнула я й насупилася.

– Узагалі не розумію, навіщо він викладає, якщо ненавидить це заняття.

– А ти багато про нього знаєш, – зауважила я.

Дівчина кивнула.

– Він доволі відвертий зі своїми пацієнтами. – Вона скривилася, промовляючи останнє слово. – Ненавиджу, коли нас називають «пацієнти», але так воно і є. Він часто розповідає щось про себе, але всю його історію не знає ніхто. За шість курсів я вже багато чого про нього чула.

– Ви і спілкуєтеся радше як друзі, не так, як інші. – Я уважно поглянула на неї.

– Він просто вже звик до моєї присутності. Ну а я люблю спілкуватися з людьми як з друзями.

– У тебе така цікава зовнішність, – зауважила я, і сама не розуміючи чому.

– У тебе теж. – Вона прискіпливо подивилася на мене. – Тобі личить червона помада, але не знаю, чи варто взагалі фарбувати губи, ідучи сюди. Я так розумію, це образ, за яким ти намагаєшся приховати свої справжні почуття.

– Ну, ти теж у своєму образі, то чому я маю від цього відмовлятися? Мені так легше, тож не думаю, що ти та людина, яка може робити мені якісь зауваження, – дещо роздратовано сказала я й підійшла до вішака.

– Інколи треба бути простішою, – порадила Аріна, коли я надягала своє пальто. – Якщо далі житимеш у цьому образі, то навряд чи знайдеш собі друзів.

– Відколи це ти стала психологом? – Я подивилася на неї та склала руки на грудях. – Мені здається, що ти сюди не заради цього приходиш. І чому ти взагалі вирішила, що мені потрібні друзі? Гадаєш, у мене їх немає? Твоя правда. У мене нема нікого, тому я і прийшла сюди. І якщо мені легше приходити саме в такому образі, то так я й приходитиму. Бувай!

Не знаю, чому вона мене так розлютила. Взагалі не розумію, навіщо було торкатися цієї теми з моім образом? У нашому світі червона помада вже не символ спокуси, гріховності й безчестя. Я ж нічого не казала їй про колір волосся чи пірсинг, хоча впевнена, що це геть

не справжня вона. Найімовірніше, це спосіб її самовираження. Хоче довести щось світові чи бунтує проти сім'ї. Я не та людина, яка має право її засуджувати, але у своїй проблемі винна лише вона. Можливо, це лише частина її історії, але мені зовсім не сподобалося те, що вона вирішила роздавати мені поради.

Давно в мене не було таких різних емоцій, тож я навіть не знала, як на це реагувати.

Холодний вітер обдував мені обличчя, коли я прямувала вуличками живого міста. Хтось повертався з роботи, хтось гуляв у компанії друзів, а хтось ішов поруч із дорогою йому людиною. Проте були такі ж, як і я, самотні й розгублені. Люди, які нічого не відчували, не бачили сенсу життя та просто існували. У кожного з них своя історія, яку ховають ці темні вулички.

Тренінг вплинув на мене неоднозначно. З одного боку, я зрозуміла, що не тільки в мене є проблеми, але з іншого – мене чомусь так розлютили слова тієї дівчини.

Я повернулася додому саме тієї миті, коли тітка Люда пила чай.

– Привіт. – Вона усміхнулася до мене. – Приготувати тобі чай? Чи, може, каву або капучино? Ти ж любиш.

– Вистачило мені на сьогодні чаю, – буркнула я й сіла на табуретку.

– Щось сталося? – запитала тітка й уважно подивилася на мене.

– Та ні, просто... – почала я.

– Тебе хтось дуже розлютив, – договорила вона, а я лише кивнула. – Та це ж навіть дуже добре.

– Чому? – Я трохи насупилася.

– Ти нарешті сердишся не на себе, а на когось іншого. Змогла відчувати якісь інші емоції, тож, може, тобі вдасться прийняти свою долю та все відпустити.

– Як? Тобі може здаватися, що це легко, але хіба я можу ось так просто все забути?

– Я не кажу, що ти маєш забути. Просто хочу, щоб ти усвідомила, що варто жити. Я ніколи не тиснула на тебе, бо не хотіла, щоб ти ще більше засмучувалася. Але гадаю, тобі потрібна допомога. – Тітка поглянула на мене й дістала телефон. – Я вирішила, що тобі варто знову ходити на сеанси до Галини Миколаївни.

– Ох, ця жінка мені не подобається, – категорично заперечила я й похитала головою.

– Тоді зараз знайдемо іншого психотерапевта, – мовила тітка й узялася комусь телефонувати.

– У мене вже є, – швидко сказала я. Тітка відклала телефон і здивовано подивилася на мене. – Я сьогодні була на першому занятті в одного психолога.

– Марто, чому ти мені не сказала? – Її погляд був здивованим. – Я б дізналася через свої зв'язки, який він, той твій психотерапевт.

– У цьому нема сенсу, адже мені сподобалося. Він справді добрий професіонал, – запевнила я й усміхнулась тітці. – Можливо, він допоможе мені, а якщо ні, то я все одно спробую жити далі.

– Це чудова новина, Марто. – Вона широко усміхнулася до мене, а потім усе ж увімкнула чайник. – Зараз приготую тобі чаю, не відмовляйся. Посидимо з тобою.

– Гаразд, я тільки переодягнуся, – погодилася я та підвелася з табуретки. – І знаєш, думаю, що у вівторок у мене буде вільний час, тож ми зможемо кудись сходити.

– Якщо це твій психолог так на тебе подіяв, то варто йому подякувати, – засміялася тітка, і навіть я не змогла стримати легкої усмішки.

Ми розмовляли весь вечір. Тітка Люда працювала старшою медсестрою в лікарні, тож багато що знала про медицину. А ще вона допомогла зробити так, щоб ніхто не здогадався про одну з найжахливіших моїх помилок. Тітка завжди знайомила мене з різними психотерапевтами, і я пройшла вже не один сеанс. Навіть пігулки пила й антидепресанти. Деколи вони допомагали, але іноді ще більше пригнічували, доводячи, що я слабка.

Уже два тижні я ходила до університету й із кожним днем дедалі більше звикала до цієї рутини. Мені подобалося сидіти на парах чи просто прогулюватися містом, спостерігаючи за людьми. Чому я стільки часу сиділа в чотирьох стінах? Напевно, закритися від усього світу було моєю найбільшою помилкою.

Сьогодні, укотре оплачуючи каву, я вперше збагнула, що живу на тітчині гроші. Звісно, мені залишилися кошти від батьків, але ні я, ні вона не використовували їх. Та якщо подумати, то я жодного разу нічого не купила додому, навіть звичайних продуктів. Уперше за цей рік я відчула сором і замислилася над тим, що варто піти кудись працювати.

Минуло вже п'ятнадцять хвилин від початку лекції, а викладачка все ще не з'явилася. В аудиторії всі гомоніли, а дехто вже збирався йти, бо всі знали: якщо викладач запізнився на п'ятнадцять хвилин, студенти мають право піти геть. Напевно, це все ж було вигадкою самих студентів. Щодо мене, то на першому та другому курсах я теж, як і всі, інколи тікала

чи прогулювала пари.

– Ну, і чого ми сидимо? – запитала Олена в Ярини, яка знову сіла біля мене.

– Чекай! Мені тут один рівень треба пройти, – буркнула дівчина, щось клацаючи в телефоні.

– Пропоную взагалі не йти на пари, – сказала Олена. Я сиділа мовчки, спостерігаючи за ними. – Краще підемо щось поїмо.

– Лише перша лекція, а ти вже зголодніла? – Ярина здивовано глянула на подругу.

– Не встигла сьогодні поснідати. Від якоїсь смачненької піци я не відмовилася б, – Олена надягнула пальто й нетерпляче поглянула на подругу. – Ну то що, йдемо?

– Ура! Пройшла! – радісно крикнула Ярина. – Два дні намагалася пройти цей рівень. І так, ми точно сьогодні прогулюємо пари. Марто, ти з нами?

– Я? – перепитала я здивовано.

– Ну так. – Вона знизала плечима й підійшла до Олени, яка, напевно, не надто зраділа поповненню в їхній компанії.

– Не знаю, – відповіла я, а потім чомусь замислилась. – Хоча... Так! Я йду з вами.

– Супер! – радісно скрикнула Ярина, а Олена лише невдоволено подивилася на подругу.

Я надягла пальто й почала складати речі в сумочку. Цікаво, які ці дівчата за межами університету? От і дізнаюся. Якщо не сподобається, просто не буду більше з ними спілкуватися. Як відштовхнути людину? Правильно, усіма способами уникати її.

Розділ 7

Ми зайшли до кафе в центрі міста й сіли за один зі столиків. Дівчата обговорювали якусь свою знайому, а я геть не розуміла, про що вони. Згодом нам принесли меню, і я взялася зосереджено його читати. Давно не бувала в якихось закладах, хоча раніше залюбки ходила. З моєю колись найліпшою подругою ми мали звичку щотижня відвідувати нове кафе, ресторан чи просто якусь кав'ярню. Ну а цей заклад, схоже, відкрився нещодавно, бо раніше я його не бачила.

– Що ви будете? – запитала Ярина, розглядаючи меню.

– Я хочу їсти, тому пропоную взяти піцу на всіх, – відповіла Олена й подивилася на мене.

– Я не заперечую, – відповіла я й закрила меню.

– Чудово! – Ярина поклікала офіціанта та зробила замовлення. – Дівчата, я сьогодні такого хлопця на зупинці бачила! Він такий, як із книг, їй-богу. Я ледь не закохалася в нього.

– Ні, не вірю я в таке. – Олена похитала головою. – Із власного досвіду скажу, що кохання з першого погляду – це все дурня.

– Але ж коли ти бачиш людину, у тебе відразу складається про неї певне враження, – засперечалася Ярина. – Вона тобі може сподобатися або ні.

– Це радше симпатія, але аж ніяк не кохання. – Олена важко видихнула. – Зовсім у нього не вірю. Потрібно свідомо ставитися до стосунків. Та й узагалі, якщо в тебе є хлопець, це тебе до чогось зобов'язує, а мені це непотрібно, бо краще бути самостійною й незалежною дівчиною.

– Хіба тобі не хочеться, щоб хтось просто зателефонував тобі, надіслав якесь миле повідомлення чи запросив тебе на побачення? – втрутилась у розмову я, усміхнувшись. – Я теж колись думала, що кохання – це зовсім неважлива річ, доки один випадок не зруйнував усе. Знаєте, треба цінувати те, що маєш. Я впевнена, уже скоро з'явиться той, завдяки кому ти змieniш свої погляди.

– Ну не знаю. – Олена подивилася на Ярину. – Просто бути самою так добре. Ніхто тобі не вказує, не виносить мозок, не влаштовує сцени безглузвих ревностей. Живеш собі на втіху.

– Звісно, але одноманітність набридає, – сказала я.

– А в тебе є хлопець? – раптом запитала Ярина й кивнула на мою обручку. – Чи це вже наречений?

– Т-так, – ледь чутно вимовила я, ковтаючи клубок у горлі, – тобто ні.

– Ясно, – мовила дівчина, ніби розуміючи, що я не хочу про це розповідати. – О, нашу піцу несуть.

Дівчата ще щось розказували й обговорювали, а я просто слухала й інколи кидала свої фрази. Не скажу, що мені не сподобалося спілкування з ними, але й подругами я їх поки

що не назвала б. Не дивно, що Ярина вирішала запитати в мене про обручку, але я не змогла дати їй ніякої відповіді. Ще зарано було розповідати їй про свою біду.

На пари ми все ж повернулися – саме була остання з них. Олена вперто намагалася нас відмовити, але на семінарське заняття ми мали таки піти.

Додому я поверталася в доволі гарному настрої, уже якось звикла до цієї буденності. Сьогодні ще й зайшла в магазин і купила деякі продукти. Напевно, треба буде сказати тітці, що я хочу знайти роботу. Навряд чи вона заперечуватиме, адже це теж певною мірою спілкування й новий колектив. А от знайти таку роботу, щоб була до вподоби, дуже складно. Уже ввечері, шукаючи вакансії в Інтернеті, я вкотре переконалася в цьому.

– Марто, я вдома! – крикнула тітка з коридору, коли прийшла з роботи.

– Привіт, – озвалася я, щойно вона зайшла до вітальні.

– Я так утомилася. – Вона сіла на диван поруч зі мною. – Добре хоч, що завтра вихідний. Ти що робиш?

– Шукаю роботу, – відповіла я, і тітка здивовано поглянула на мене. – Не буду ж я завжди сидіти в тебе на шиі.

– Та це ж чудово. – Вона усміхнулася. – Я рада, що ти нарешті намагаєшся вписатися в наше суспільство. Ти ж знаєш, що мені не шкода для тебе грошей, але якщо ти справді хочеш працювати, то я буду дуже щаслива.

– Дякую. – Я усміхнулась і міцно взяла її за руку. – Ти завжди мене підтримуєш, а я навіть не знаю, як віддячити тобі. Насправді, дуже рада, що життя залишило мені тебе.

– Ох, Марто, облиш. – Вона обійняла мене, і я відчула на очах сльози. – Ти неймовірна дівчина й заслуговуєш бути щасливою. І я впевнена, що так і буде.

Ми ще трохи посиділи мовчки, а потім пішли готувати вечерю. Шкода, що в тітки Люди нема дітей – вона була б чудовою мамою. На жаль, доля обділила її цим так само, як і заміжжям.

Зранку я прокинулася з великим небажанням іти на пари, але це вже стало звичкою, тож я, як завжди, встала й почала збиратися. З кожним днем ставало холодніше, адже лише місяць залишився до початку зими, а я ще носила чорне пальто. Мій зимовий пуховик був яскраво-червоним, тому тепер був недоречним. Доведеться придбати собі нову чорну куртку. Я підійшла до дзеркала й помітила, що стала краще виглядати. Обличчя вже не було таким блідим, а синці під очима майже зникли. Та й сон значно поліпшився порівняно з тим, що було раніше. Я, як завжди, намалювала стрілки, а губи підвела червоною

помадою. Хай там що кажуть, але поки що інакше не буде.

– Марто, ти пам'ятаєш, що сьогодні після пар ми з тобою йдемо в кіно? – заговорила до мене тітка Люда, коли я зайшла на кухню.

– Пам'ятаю, – відповіла я, кивнувши. – Я зателефоную тобі, коли в мене завершиться лекція, і тодідесь зустрінемося.

– Гаразд. Я тут подумала, що ми можемо ще й пройтися магазинами. Раніше це тобі подобалося, тож можна купити тобі щось.

– Добре, – погодилась я й сіла пити чай. – Мені саме потрібна зимова куртка, бо в пальті скоро буде холодно ходити.

– От і чудово! Може, ти й мені допоможеш щось підібрати, бо час уже оновити гардероб.

Тітка радісно усміхнулася мені й почала готувати. Я випила чаю й поснідала, хоча раніше не робила цього. Потім уже попрямувала на факультет.

На вулиці справді було прохолодніше, ніж зазвичай. Напевно, скоро доведеться надягати куртку. Дехто й сьогодні йшов у теплому верхньому одязі й шапці. Я ж навіть шарфа не накинула, бо була в гольфі. Після чергового пориву вітру я щільніше закуталась у своє пальто й прискорила ходу. Побачивши вивіску улюбленої кав'ярні, без вагань зайшла всередину. На барі був Рома, тож я мимоволі усміхнулася, побачивши його.

– Доброго ранку, – привітався він і подарував мені свою чудову усмішку. – Вам як завжди чи каву за особливим рецептом?

– За особливим рецептом, – відповіла я й дістала гроші.

– Тут чи з собою? – автоматично запитав хлопець.

– Тут.

– Тоді сідайте, а я принесу ваше замовлення.

– Гаразд, – я кивнула й поклала десять гривень у скриньку для чайових, а потім сіла за один із вільних столиків.

Я вдивлялася у вікно, спостерігаючи за звичайними перехожими. Була лише восьма ранку, але місто вже давно не спало. Люди постійно кудись поспішають, не помічаючи звичайних радощів. Кожного поглинає буденність навчання чи роботи, і це стає твоїм єдиним заняттям. Зранку прокинутися, зібратися, бігти на пари чи на роботу, поговорити з друзями

й урешті-решт повернутися додому. У такому розкладі складно викроїти час на щось інше. Мало хто захоче у вихідні йти на якісь курси чи у спортзал. А отже, ці звичні речі забирають у нас забагато часу. Переважно ми просто сидимо в Інтернеті, забуваючи про все на світі.

Рома приніс мені каву, а я все ще просто дивилась у вікно.

– Про що замислилася? – почула я поряд голос Остапа. Ну звісно, ні тобі «привіт», ні «добрий день».

– Роздуми про життя, – відповіла я.

– Можна хоч присісти біля тебе? – запитав Остап, а я здивовано поглянула на нього.

– Навіщо?

– Разом подумаємо, – чоловік знизав плечима й сів навпроти з кавою, яку, схоже, збирався пити, ідучи вулицею. – То про що думаєш?

– Про буденність, – відповіла я й видихнула. – Оце навчання, робота й інші непотрібні речі забирають у нас забагато часу.

– Чому ти вважаєш, що навчання й робота – непотрібні речі? – Він здивовано підняв одну брову та сперся на спинку стільця. – Так, завжди стає нудно, коли починає набридати ця одноманітність, але коли її нема, нам хочеться скоріше до неї повернутися. От як часто після канікул тобі хотілося повернутися до університету чи навіть до школи? Спочатку тобі подобалося сидіти вдома й нічого не робити. Іноді ти могла поспілкуватися з якимись друзями чи хлопцем. У вихідні ви могли десь погуляти, але вже за тиждень-два сидіти вдома набридало. Ти починала сумувати за тими ж одногрупниками чи навіть навчанням.

– Але ж дуже часто саме через це в мене немає часу на інші речі, – усе ж вирішила сперечатися я.

– Наприклад? – Чоловік уважно подивився на мене.

– Через практику в іншому місті я не змогла приїхати на день народження тата. Через «важливий» модуль мені не вдалося зустрітися з родичами, які приїхали сюди лише на один день.

– Я впевнений, що під час практики в тебе було стільки веселих, приємних чи навіть неприємних спогадів, що ніякий день народження тата з цим не порівняти. – Він вирівнявся й підсів ближче. – У твоїй теперішній ситуації я б сказав так само. Наскільки я зрозумів, ви завжди святкували дні народження? – Остап поглянув на мене, а я кивнула. –

А така практика у твоєму житті була лише раз. Не бачу нічого поганого в тому, що замість звичного святкування дня народження батька ти весело провела час із одногрупниками й викладачами. А з родичами ти ж усе одно побачилася. Можливо, тобі й хотілося провести з ними весь день, але натомість ти написала модуль, який вплинув на твою майбутню оцінку.

– Ну, так, але... – Я хотіла посперечатися, та не могла дібрати слів.

– Мені подобається, як ти мислиш, – сказав Остап і підвівся зі стільця. – Я, звісно, теж волів би зайнятися тим, чого дійсно хочу, а не сидіти та слухати, як студенти намагаються довести мені свої знання. Та не завжди в житті буває так, як ми хочемо, тож залишається це приймати. Ти не йдеш на пару?

– Іду, – відповіла я, спостерігаючи, як він надягає своє чорне пальто.

– Ти перевіряла час? До початку заняття ще п'ять хвилин, – сказав він, і я лише тепер помітила, що навіть не надпила каву.

– І нащо тільки я говорила з тобою? – буркнула я й теж підвелася.

– Тобі ж подобається зі мною спілкуватися, я бачу, – просто сказав він.

– Усе ти бачиш, усе ти знаєш.

– Не все. Насправді, ти та ще загадка, яку я поки що лише намагаюся розгадати.

– Ти й так знаєш мою проблему, тож ніяких загадок уже нема. – Я подивилася на нього, а він зробив замислений вираз обличчя.

– Я впевнений, що це аж ніяк не вся проблема.

– А мені цікаво, яка проблема у тебе? – Я підійшла ближче й подивилася просто в його темні очі. – Що пережила людина, яка тепер допомагає знедоленим душам? У тебе ж теж є складна історія, є ж? Я бачу.

– Ти вже запізнилася на пару, – просто сказав він, не відводячи від мене погляду.

– Зауважу, що ти теж, – сказала я.

– У мене немає сьогодні першої пари. – Він переможно усміхнувся.

– А в мене зараз лекція у чудового викладача, який, на відміну від декого, дозволяє запізнюватися. – Я взяла свою сумочку та пройшла повз нього. Люблю, коли останнє

слово залишається за мною.

– До зустрічі на завтрашньому занятті, Марто, – сказав він, коли я вже була біля дверей.

– Якщо я прийду, звісно ж, – крикнула насамкінець я та вийшла на холодне повітря з широкою усмішкою на вустах. Останнє слово таки було за мною.

Розділ 8

Заняття минули доволі швидко. Я вже точно звикла. Занадто довго ховалася від цього світу й тепер розуміла, що дарма. Я так само часто згадувала ті миттєвості, коли поруч були вони. Пам'ятала, як завжди поверталася додому, де на мене вже чекав мамин найсмачніший на світі борщ, який я просто обожнювала. А ще булочки з маком чи домашнім варенням. Деколи я відмовлялася, бо намагалася почати правильно харчуватися чи сісти на дієту, але довше двох тижнів ніколи не могла протриматися.

Після пар я відразу ж зателефонувала тітці Люді, але через постійні затори вона могла приїхати в центр лише пізніше. Тож я вирішила просто погуляти містом. Сама не помітила, як зупинилася біля улюбленої пекарні мами. Рука потягнулася до клямки, і я зайшла всередину, вдихаючи неймовірний аромат свіжої випічки. Мама завжди любила приходити сюди й купувати щось смачненьке, а я так раділа, коли бачила паперовий пакет із цієї кондитерської.

Я підійшла до стелажів і почала їх розглядати. Так багато еклерів, пончиків, булочок і тортів, що мені захотілося купити все. Урешті-решт, вибрала булочку з плombsіром. На вулиці їсти не хотілося, тож я просто підійшла до столу, який був там один, і сіла на стілець. Відкусивши невеличкий шматочок, широко усміхнулася, адже так скучила за цим. Навіть згадала, коли ми з подругою приходили сюди на перервах між парами. Шкода, що ми з нею більше не спілкуємося.

Тітка Люда все ж дісталася центру, і ми пішли в кінотеатр. Спочатку було складно, адже, побачивши закохані парочки, я вмить згадала, як часто ми ходили сюди з Олегом. Та потім я все ж зібралася з думками й вирішила не зважати. Фільм був не дуже цікавим, але допоміг хоч ненадовго про все забути. Здається, тітці Люді дуже сподобалася ця романтична комедія, адже вона так щиро сміялася, що навіть я усміхнулася. Після фільму ми пішли по магазинах, але я так і не купила собі куртки. Натомість тітка скупила майже весь магазин.

– Ох, мені так сподобався цей фільм. – Вона почала ділитися враженнями, коли ми

вийшли з торгового центру. – А актор, який грав головного героя, такий красунчик.

– Тут сперечатися не буду, – засміялась я, а жінка взяла мене під руку.

– Щось мені так не хочеться повертатися додому, – сказала тітка й поглянула на мене краєм ока. – Ти не заперечуєш, якщо ми ще трохи погуляємо містом?

– Залюбки.

– От і чудово!

Ми пройшлися центром, а я зробила їй декілька фотографій. Тітка мала дуже щасливий вигляд. Можливо, у неї хтось з'явився? На вулиці вже стемніло, а холодний вітер неприємно обдував обличчя. Тітка Люда запропонувала сходити кудись на каву, я погодилася й повела її до такої знайомої кав'ярні.

Ми зайшли всередину й сіли за один зі столиків. Я підійшла до Роми, щоб зробити замовлення.

– Радий тебе знову бачити, – усміхнувся до мене хлопець і кивнув у бік тітки. – Здається, це вперше ти тут із кимось.

– Так склалося, – просто відповіла я й замовила каву.

– Я принесу вашу каву, – сказав хлопець.

– Добре, дякую.

– Сподіваюсь, у тебе все гаразд, – раптом заговорив він до мене, і я трохи розгублено поглянула на нього.

– Так, зараз у мене доволі непоганий період.

– Хочу нагадати, що моя пропозиція досі чинна.

– Яка пропозиція?

– Прогулятися містом. У мене все ще є надія, що ти колись погодишся.

– Я подумаю, – відповіла я й попрямувала до нашого з тіткою столика.

Вона усміхнулася, коли я сіла навпроти, але ця усмішка мені геть не сподобалася.

– Що таке? – запитала я й уважно подивилася на неї.

– Та нічого. – Тітка знизала плечима.

– Ти сьогодні якась особливо радісна, – зауважила я й помітила, що їй на телефон надійшло повідомлення. Вона швидко прочитала його й мило усміхнулася, а потім почала щось друкувати. – Мені здається чи в тебе дійсно хтось з'явився?

– Ну, я б не сказала, що це щось серйозне, але в нашу лікарню прийшов новий лікар. – Вона сором'язливо відвела погляд. – Він старший за мене, але зовсім трохи. Ми познайомилися, і... ми одне одному подобаємося. Не знаю, що з цього вийде, але мені приємно з ним спілкуватися. Навіть дуже.

– Я така рада за тебе, – широко усміхнулася я й узяла її за руку. – Ти справді заслуговуєш на це.

– А ще виявилося, що ми були знайомі раніше. Коли я проходила практику в одній із лікарень, він був там інтерном. Ми навіть спілкувалися трохи, але він тоді був одружений.

– А де тепер його дружина?

– Ваша кава, – урвав нашу розмову Рома. – Смачного вам.

– Дякуємо, – усміхнулася до нього тітка. Коли він пішов, вона нахилилася ближче до мене.

– Цей хлопець не зводить із тебе очей.

– Та ні, тобі здалося, – сказала я й насупилася.

– Ну, не знаю, але він дуже милий. – Вона надпила свою каву й задоволено усміхнулася.

Потім тітка розповідала про свою роботу, але про того чоловіка, з яким вона тепер спілкується, так більше й не говорили. Можливо, з цього дійсно щось вийде. Я дуже тішилася з того, що вона почувалася щасливою.

Ми допили каву й повернулися додому. Мене все ще хвилювало те, що Рома знову запросив мене на прогулянку. Звісно, я могла б погодитися, бо він справді здавався непоганим хлопцем, але обручка на пальці зупиняла.

Наступного дня потрібно було йти на тренінг, тож я посиділа на парах до першої години, а потім просто не знала, що робити стільки часу. Знову гуляти містом не дуже хотілося, але й повертатися додому на декілька годин не було сенсу.

– Дівчата, хто піде зі мною в салон суконь? – раптом запитала Ярина, коли ми вийшли з

аудиторії.

– Коли? Зараз? – Олена глянула на подругу.

Я звикла до компанії дівчат, тому спілкуватися з ними було навіть приємно. Та й вони, здається, уже встигли звикнути до моєї присутності. Особливо Олена, яка спершу мене недолюблювала.

– А навіщо тобі сукня? – поцікавилася я.

– Наступної суботи я маю йти на весілля до своєї двоюрідної сестри, але все ще не знайшла гарну сукню, а часу обмаль.

– Я можу піти з тобою, – сказала я й поглянула на годинник. – У мене ще п'ять вільних годин.

– Чудово! Оленко, а ти? – Ярина подивилася на дівчину.

– Тільки якщо ми потім підемо кудись поїсти, – відповіла та, розсмішивши нас. – Страшенно хочу чогось смачненького.

– Добре, якщо йдеться про їжу, я завжди за, – усміхнулась Ярина та прочитала якесь повідомлення на своєму телефоні. – Усе, ходімо.

Ми зайшли у великий магазин суконь. Я заворожено їх розглядала. Мені завжди подобалися такі різні речі, а ось ці довгі, блакитно-сірі надзвичайно припали до душі. Тут було ще й дуже багато весільних суконь. Я мимохіть поглянула на свою обручку й покрутила її на пальці. Можливо, я вже була б заміжня або вибирала б собі сукню. Напевно, я вибрала б якийсь скромний варіант, але щось дуже ніжне. Сльози заслали очі, але я швидко й непомітно їх витерла й сіла на диванчик біля Олени. Ярина вже приміряла близько десяти суконь, але ніяк не могла вибрати. Виявилось, що ми з Оленою порадиці нікудишні, адже всі шати так личили дівчині, що мені сподобалося все.

– Ну і нащо було вас брати, якщо ви навіть не можете допомогти мені вибрати? – дорікнула Ярина.

– Я ж кажу, щоб ти взяла те, зелене, – сказала я, а Олена похитала головою. – Воно дуже пасує до твого темного волосся. Ну й Оленка зі мною погоджується.

– Вона просто вже хоче їсти. – Ярина важко видихнула та знову подивилася на себе в дзеркало. – А мені так подобається ця червона.

– Тоді бери її.

– Не знаю.

– Все! Бери червону й пішли. – Оленка підвелася й узяла свою маленьку сумочку. – Я вже скоро тут помру з голоду.

– Ой, не перебільшуй.

Ярина все ж узяла червону сукню, але потім, коли ми сиділи в кафе, постійно говорила, що варто було взяти іншу. Як не намагалися ми переконати її в протилежному, вона й слухати не хотіла.

З дівчатами я провела майже весь вільний час, і якби випадково не глянула на годинник, то забула б про тренінг. Я швидко зібралася й попрощалася з подругами, адже мала лише п'ятнадцять хвилин, щоб дістатися того будинку. Приблизно стільки часу й треба було, але я дуже втомилася весь день ходити на підборах, тому трішки запізнилася. Та схоже, що не лише я була непунктуальною, бо біля під'їзду помітила Остапа.

– Запізнюєшся, Марто, – сказав він, коли я підійшла до нього. Як завжди, без привітання.

– І тобі привіт, – відповіла я та примружила очі. – Ти теж запізнюєшся.

– У мене була вагома причина. Я радий, що ти все ж вирішила прийти. – Він усміхнувся й відчинив двері під'їзду, пропускаючи мене. – Проходь.

– А ми сьогодні знову будемо щось розповідати чи, може, ти розкажеш свою історію? – запитала я, коли ми підіймалися сходами.

– Доки ти ходитимеш на ці тренінги, я не розкажу, – відповів він. Я насупилася й різко розвернулася до нього.

– Тобто?

– Ти – моя студентка. – Він уважно глянув на мене, але я помітила легку усмішку. – Звідки я можу бути певен, що ти не розкажеш про мою проблему всьому університету?

– По-перше, я майже ні з ким не спілкуюся, а по-друге...

– Що по-друге? – Під його проникливим поглядом мені завжди було ніяково, а зараз, у цьому темному під'їзді, ще більше.

– Можна я писатиму в тебе дипломну? – раптом запитала я, хоча й сама не очікувала такого.

– Ого, здивувала ти мене. – Чоловік засміявся, хоча я говорила серйозно. – Ходімо, бо вже далеко за шосту.

– Ну то що? – перепитала я, але він просто пройшов повз мене й відчинив двері.

Остап махнув рукою, щоб я пройшла всередину, так і не відповівши. Не варто було цього говорити. Звісно, він не погодиться. Але ж він і не відмовився.

– Ти знаєш, що минуло вже десять хвилин, відколи почалося заняття? – без сорому запитала Аріна в Остапа, а помітивши мене, узагалі зробила здивований вираз обличчя. – О, і принцеса тут з'явилася. Чесно кажучи, зовсім не очікувала знову тебе побачити.

– Я теж дуже рада твоїй компанії, – із сарказмом відповіла я й повісила своє пальто на вішак.

– Ріно, не хвилюйся через мое запізнення, – звернувся до неї Остап. – Ти ж знаєш, я маю й інші справи. Отже, сьогодні доведеться трішки вас затримати. Добровільно, звісно ж.

– Або обійтися без чаю, – сказала Аріна, й Остап засміявся.

– Ну, ти без чаю точно не обійдешся. Сьогодні наше заняття присвячене гарним спогадам. Це може бути якась приємна миттевість із дитинства чи навіть учорашнього дня. Отож, почнемо ми знову з Катерини, а наприкінці всього заняття я поділюся з вами найщасливішою миттевістю з власного життя.

Усі по черзі розповідали свої історії, а я намагалася згадати мить, про яку можна було б розповісти. Можливо, мені дуже пощастило, адже я не могла виокремити щось одне. Проте ще більше мене цікавила історія Остапа. Здавалося, що так само, як він бачить наскрізь мою зломлену душу, я бачу його. Можливо, сьогодні мені відкриється невеличка частинка його життя. Та лякало одне: тепер він дуже мене цікавив.

Розділ 9

– Марто, а що ти нам розкажеш? – раптом запитав Остап і подивився на мене. Я знітилася й опустила очі, бо зовсім не очікувала цього. Думала, що буду останньою, як і минулого разу.

– У мене насправді багато добрих і приємних спогадів, вирізнити щось одне дуже складно,

— почала я, але всі подивилися на мене пильно й з очікуванням, змусивши напружитися. Я глибоко вдихнула й поринула у спогади. — Це був чудовий теплий травневий день. Я прокинулась у неймовірному настрої, адже саме тоді мені виповнилося вісімнадцять. Так давно мріяла стати повнолітньою, бо завжди здавалося, що в такому віці відкриються нові можливості. Ти вже не дитина й маєш цілковите право не залежати ні від кого. Дивним чином мене протягом усього дня не привітала жодна людина. Навіть батьки уникали мене, удаючи, що зайняті якимись буденними справами. У той час я лише декілька тижнів зустрічалася з Олегом, але ще трохи сумнівалася в щирості його почуттів. Так само, як і батьки, він не привітав мене й навіть не зателефонував. Усі подруги та знайомі вперто мене ігнорували. А останньою краплиною стало те, що мама ввечері послала мене в магазин із величезним списком продуктів, які я мала купити. Там було стільки всього, що я засіла в тому магазині десь на годину. Пакети були повними, нести їх було важко. На вулиці вже стало холодніше, а я вийшла лише у футболці. Сумно, прикро, темно. Мій гарний настрій просто розчинився в повітрі. Чесно, я думала, що це найгірший день народження в моєму житті. Та коли я повернулася додому, ще в коридорі почула якийсь шум, а у вітальні на мене чекав сюрприз: усі друзі, близькі, рідні, Олег зібралися, щоб привітати мене. Це було так неочікувано та приємно, але спочатку я вдала, що ображена. Як це так, вони змусили мене весь день нервувати! — Я тихо засміялася, згадавши ту мить. — А потім було ще багато подарунків, торт і веселощі. Дуже люблю свій вісімнадцятий день народження.

— Який гарний у тебе спогад, — сказав Остап, і я помітила на його обличчі усмішку. — Сподіваюся, що колись ми почуємо й інші такі твої історії. Аріно, можливо, ти цього разу розкажеш нам якийсь інший свій добрий спогад?

— Ну, в мене не дуже багато таких чудових історій, як у принцеси. — Вона поглянула на мене, примруживши очі. Не розумію, чому вона так недолюблювала мене. — Мій єдиний і поки що найприємніший спогад — це коли хрещений батько подарував мені ляльку, про яку я давно мріяла. Мені тоді було лише сім, і я нічого не хотіла так, як її. Батьки, на жаль, не мали грошей. Вони дали зрозуміти, що я не отримаю ляльки. Хрещений батько дуже любив мене й часто приходив у гості. Одного разу він і з'явився з цією лялькою. Я дивилася на нього великими очима й не могла повірити, що це та сама іграшка, про яку я так мріяла. Наступного дня він виїхав на зустрічну смугу... Один удар — на смерть. Це остання річ, подарована ним, та останній добрий спогад у моєму житті.

— Ти щоразу розповідаєш цю історію, — мовив Остап. Ріна кивнула та зручніше вмостилася в кріслі.

— А мені цікаво, що розкажеш ти. — Вона усміхнулася до нього й підняла одну брову. — Думаю, теж те саме, що й завжди.

— Так, Аріно, твоя правда. — Він злегка всміхнувся кутиками губ і обвів нас усіх пильним поглядом. — У нас із тобою лише по одному чудовому спогаду. Хоча я впевнений, якщо

копнути глибше в нашу свідомість, ми точно згадаємо значно більше приемних миттевостей. А тепер я поділюся своєю коротенькою історією. Одного дня мое життя цілковито змінилося. Мені було дванадцять. Я сидів на сходах, дивлячись, як хлопці грають у футбол. Ніколи не любив цього заняття, тому й відмовлявся завжди. Я дивився й думав, що застряг у цьому місці ще на шість років, а тоді вперше зрозумів, що геть не знаю, що робитиму, коли мені буде вісімнадцять. І раптом підбігає мій добрий друг і каже, що випадково підслухав, ніби по мене приїхали батьки. Я одразу ж сказав, що це неправда, що цього не може бути, адже я вже дорослий, а таких не всиновлюють. Я був певен, що він щось наплутав, бо, звісно, вони скоріше візьмуть маленьку дитину, ніж підлітка з непростим характером. Та виявилось, що помилився я, а ці люди все ж прийшли по мене. Отак одного чудового дня у мене з'явилася прекрасна сім'я, якій я завдячую всім. Тож саме цей день я назвав би найкращим у своєму житті. Минуло вже сімнадцять років із того часу, а я так і не запитав, чому вони вибрали хлопчика-підлітка, а не маленьку дитину. – Він закрив свій блокнот і підвівся зі стільця.

Я розуміла, що це далеко не вся історія, але було цікаво. Не могла второпати, чому мені так хотілося дізнатися про Остапа більше.

– А зараз усі будемо пити чай! – сказала Аріна та швидко підвелася. – Остапе, ти сьогодні з нами?

– Ненадовго. – Він усміхнувся їй і навіть пішов допомагати.

Мені не дуже кортіло залишатися на цей їхній вечірній ритуал, особливо якщо згадати, що минулого разу Аріна чогось учепилася в мене й почала моралізувати. Напевно, за шість пройдених курсів уже прирівнює себе до психолога. Схоже, вона не здогадується, що для цього треба мати диплом.

– Принцесо, а ти не хочеш нам допомогти? – запитала вона. Я роздратовано видихнула й закотила очі. Чому вона так мене називає?

– Звісно, а що маю робити? – Я підійшла до них, бо справді не розуміла, як трое людей можуть разом готувати чай.

– Ось, візьми кухлики й насип туди цього трав'яного чаю, а потім не забудь налити окріпчик. – Вона глянула на мене, примруживши очі. – А я сходжу в магазин по печиво й цукерки. Не встигла до заняття, але якби знала, що ви запізнитесь, то купила б.

– Вона завжди така незадоволена? – запитала я в Остапа, коли дівчина накинула куртку й пішла в магазин.

– Так, це основна риса її характеру, але мені подобається. Я люблю таких прямолінійних людей, адже таким завжди легше, – відповів він і сперся на підвіконня. – Завжди кажуть,

що добре бути наполегливим і цілеспрямованим, але ще краще, коли людині властиві егоїзм і зухвалість. Вони швидше досягають успіху якимись недоброчесними вчинками, ніж ті, хто старається не лише для себе, а й для інших. Це як у школі: усі списують контрольні роботи в одного учня, найрозумнішого в класі, а потім цей відмінник ще дуже довго не може знайти собі місця в суспільстві. Він завжди намагається допомогти іншим, а його просто використовують. Людині не вистачає сміливості відмовити й узятися за себе. Чому всі кажуть, що з дітей, які в школі не вчилися зовсім, виростають успішні бізнесмени й підприємці? Тому що вони не знають, що таке працювати, і звикли, що хтось усе робить за них. А це що? – Він глянув на мене, очікуючи, що я дам відповідь на його запитання, але я просто знизала плечима. – Основна характеристика начальника. Такі люди вміють керувати, тому й так швидко досягають успіху.

– Якимось дивним чином ми від Аріни перейшли до багатих і бідних, – зауважила я й замислилась.

– Ми просто говорили про її прямолінійність.

– Ну, от ти вважаєш, що це гарна риса характеру? – запитала я й почала насипати чай у кухлі.

– Порівняно. Якщо вміти її контролювати й часто стримуватися – то так, це непогана риса характеру, якої тобі, до речі, бракує.

– Знаєш, а я не сказала б, що вона з цією рисою досягла неабияких успіхів, – дещо роздратовано мовила я.

– Ти чула її історію лише поверхнево, але вже дійшла якихось висновків. Не суди про людину за її виглядом і лише після однієї короткої розмови.

– Це саме треба сказати їй. І взагалі, це все вона почала. – Я наливала окріп у кухлики, відчуючи, що злюся. – Сказала, що їй не подобається мій вигляд, що мені не варто приходити сюди в цьому образі. Можна подумати, вона інакша.

– Ще одна твоя проблема, – сказав він, і я трохи похмуро подивилася на нього. Чоловік підійшов трохи ближче й показав на мене пальцем. – Ти дуже швидко запалюєшся. Через просте зауваження чи критику ти дратуєшся. Я вже давно це в тобі помітив, і те, що ти зараз говориш, не має сенсу, адже вона не зробила жодного зауваження щодо твого зовнішнього вигляду. Аріна просто захотіла показати тобі, що тут варто бути справжньою, без стін і меж, які ти сама вибудовуєш у своїй голові.

– Ну, гаразд, можливо, я трохи різко на все реагую, але мені не подобається, як вона до мене ставиться, – відверто сказала я, склавши руки на грудях. – Ще й називає мене принцесою.

– Ну, ти не можеш усім подобатися, тому... – Остап розвів руками.

– Можна запитання? – Я поглянула на нього. Він потер свою щетину та спрямував погляд чорних очей на мене, а потім просто кивнув. – Як ти зрозумів, що мені потрібна допомога?

– Я знав, що ти колись про це запитаєш. Скажімо так, у мене є особлива здатність розпізнавати зломлені душі. Можливо, колись поділюся з тобою цією технікою, а поки що – це таємниця. – Він підморгнув.

Повернулася Аріна з печивом і цукерками. Я не мала бажання тут сидіти, але зараз було не так і погано. Аріна сіла на підвіконня з чаєм і почала розповідати, як упала в магазині, намагаючись добігти до каси швидше за якогось дядечка з переповненим кошиком. Навіть я усміхнулася, адже їй це все ж не вдалося й вона була змушена дуже довго стояти в черзі, поки обслуговували того дядечка.

– Чуєш, а ти що, боїшся, що там наркотики? – запитала Аріна в Максима, який боровся з наркозалежністю. Мені хотілося закотити очі ледь не до неба, а Остап просто похитав головою. – Стоїш, тягнеш той чай... Та візьми собі щось. Я що, дарма в магазин ходила?

– Я просто не звик до таких речей, тому не дуже люблю солодке, – відповів хлопець і знову надпив свій чай.

– Щоб ви розуміли, – почав пояснювати Остап, – у дитячому будинку цукерки – це та ще розкіш. Особливо так було в ті роки, коли я там жив. Тепер є дуже багато різних благодійних організацій, які допомагають. До речі, ми з моїм добрим другом займаємося ось такою благодійністю. У нас залишився місяць до Дня святого Миколая, хочемо купити дітям подарунки, а також знайти якихось спонсорів чи волонтерів. Ну, і нам потрібна підтримка. Хто бажає долучитися?

– Я! – крикнула Аріна й підняла руку.

– Я навіть не сумнівався, – сказав їй Остап.

– Ну, я міг би, але мені поки що важко повертатися в це місце, – заговорив Макс, а Остап кивнув.

– Я тебе дуже добре розумію.

Тарас теж відмовився, адже хлопець-інвалід сам потребував допомоги. Іван і Катя вже далеко не в тому віці, щоб ходити по магазинах і вибирати подарунки, а потім розвозити їх.

– Ну а ти, Марто? – запитав Остап і зацікавлено подивився на мене.

– Я хотіла б долучитися, справді. Ніколи таким не займалася, але дуже хочу спробувати, – тихо відповіла я, і чоловік радісно сплеснув у долоні.

– Щиро дякую всім за сьогоднішнє заняття, але мені вже треба бігти додому. Ви теж довго не затримуйтеся. До зустрічі в неділю!

Він надягнув свою куртку й попрямував до виходу. Я дивилася йому вслід, відчуючи, як у мені зароджується надія: скоро все зміниться.

Розділ 10

– Ей, ти йдеш? – запитала в мене Аріна, коли я стояла, дивлячись в одну точку.

– Ох, так, просто задумалась, – швидко сказала я й помітила, що всі вже збираються.

– Про Остапа? – У неї на обличчі з'явилася дивна посмішка. Я похмуро подивилася на дівчину.

– Ні, чому я маю про нього думати? – Я почала надягати пальто, а вона лише знизала плечима.

– Про нього всі думають у цьому плані, – відповіла Ріна й теж узялася натягувати на плечі куртку.

– Навіть ти?

– А я, по-твоєму, не дівчина? Ти ж сама розумієш, що він дуже привабливий чоловік. Та ще й розумний. Його майбутній дружині дуже пощастить, а я та ще дурепа.

– Чому?

– Бо ніколи не помічала таких хлопців. Злигалася не з тою компанією і тепер страждаю, але сама винна. Не скажу, що мені не подобався той кайф, але це все миттєво. Однієї миті ти отримуєш таке задоволення, що здається, ніби однією ногою стоїш у раю. Насправді, це пекло. Особливо коли повертаєшся до реального світу й розумієш, що твоє життя зруйноване через один тупий момент. – Дівчина гірко всміхнулася й подивилася на мене. – Повір мені, принцесо, жити та знати, що найближчим часом ти помреш, – це зовсім не легко.

– У тебе все так погано? Можливо, є якась...

– Нема. Надто пізно. – Вона розвела руками. – Я знаю, що можу прокинутися завтра й дізнатися, що в мене рак чи туберкульоз, чи ще щось. Я не боюся смерті, бо вже чекаю, коли вона прийде до мене в гості.

– Аріно, але ж зараз допомагають таким, як ти. Є ж терапія, коли підтримують життя інфікованих людей.

– Марто, антиретровірусна терапія допомагає на перших стадіях розвитку СНІДу. Я дуже довго жила, не знаючи про свою хворобу, тому змарнувала багато часу. Тепер мені вже нічого не допоможе.

– Це жахливо, – сказала я й похитала головою.

– Насправді ні. – Вона сумно всміхнулася й поклала руку мені на плече. – Не бійся, через дотики не передається. Ми можемо навіть поцілуватися.

– Я знаю, як передається ця хвороба, – відповіла я й закотила очі.

– Та жартую, розслабся. То до чого я веду? – Вона замислилась і глянула на мене своїми великими сірими очима. – У тебе є чудова можливість жити щасливо, Марто. Розумію, тобі важко, але жодному з нас не легко. Думаєш, лише в тебе проблеми? Озирнися! – Дівчина розвела руками. – Запитай у будь-кого, чи втрачав він дорогу людину? Чи боровся з депресією? Чи страждав від якихось знущань? Не дивися лише на себе, поглянь на інших. На планеті сім мільярдів людей, і ти аж ніяк не одна, у кого страшенно болить душа.

– Я мала бути з ними, – сказала я. – Розумієш? Мала! Це Олег мене відмовив їхати з ним. І це дуже гризе, бо завжди думаю, що не заслужила жити.

– Ти заслужила, і якщо ти жива – то твоє хороше ще попереду. Кожна людина приходить на землю з якоюсь місією, і ти свою ще не виконала.

– А ти виконала? Ти ж іще теж така молода, а думаєш про смерть! Скільки тобі років?

– Буде двадцять п'ять, якщо доживу. – Вона засміялася, та мені було не до сміху. – А тепер ходімо нарешті звідси, бо я хочу морозива.

Я озирнулася й побачила, що ми залишились удвох. Усі вже пішли, а я так захопилася розмовою з Аріною, що навіть не помітила цього. Вона знову махнула рукою в бік дверей, а я лише роздратовано чмихнула й попрямувала до виходу. І чому однієї миті вона може бути нормальною, а наступної – знову такою нестерпною?

— Ну все, принцесо, до зустрічі в неділю! — сказала вона, коли ми вийшли з під'їзду, і пішла в протилежний від мене бік.

Я побачила, як Аріна витягнула з кишені якісь гроші й дала їх безхатькові, який стояв біля смітників. У нього затремтіли руки, але він узяв їх із такою вдячністю, що в мене стиснулося серце. Я завжди була небайдужою до таких людей, бо жаліла їх. Олег не поділяв моїх почуттів і казав, що вони самі винні у своєму становищі. Та, якщо подумати, я могла б бути такою ж. Мені пощастило, що є тітка Люда.

На вулиці вже добряче стемніло, хоча була тільки восьма година вечора. Я дуже змерзла. Треба буде все ж придбати собі куртку. Можна зробити це й завтра після пар.

Я прийшла додому й побачила, що тітка Люда в дуже гарному настрої. Вона готувала вечерю й підспівувала якійсь музиці, що линула з її телефона. Я не цілком розуміла, що це, але було схоже на французький джаз.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=65897870&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.